

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ PODMÍNEK PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI OD ROKU 1992
DO SOUČASNOSTI**

Autor práce: Markéta Jirsová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Marie Krybusová

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucí bakalářské práce JUDr. Marii Krybusové, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Úvod.....	5
1 Historie	6
2 Právní předpisy	8
2.1 Předpisy upravující živnostenské podnikání.....	8
2.2 Nejzásadnější novely živnostenského zákona.....	10
3 Živnostenské podnikání.....	12
3.1 Úvod do živnostenského podnikání	12
3.2 Subjekty	14
3.3 Druhy živností a jejich členění.....	15
4 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti.....	17
4.1 Všeobecné podmínky provozování živnosti	17
4.1.1 Věk 18 let	18
4.1.2 Způsobilost k právním úkonům	18
4.1.3 Bezúhonnost.....	18
4.2 Zvláštní podmínky provozování živnosti.....	23
4.2.1 Živnosti řemeslné	24
4.2.2 Živnosti vázané	26
4.2.3 Živnosti koncesované.....	27
4.3 Přílohy živnostenského zákona.....	28
4.4 Zákon o uznávání odborné kvalifikace	30
4.5 Náležitosti ohlášení živnosti, žádosti o udělení koncese	32
4.5.1 Zákonem stanovené údaje	32
4.5.2 Zákonem stanovené doklady.....	33
5 Podmínky výkonu živnostenského oprávnění	36
5.1 Povinnosti uvedené v živnostenském zákoně	36
5.2 Příloha č. 5 živnostenského zákona	38
5.3 Povinnosti stanovené jinými právními předpisy	39
6 Podnikání zahraničních osob	40
6.1 Dočasné poskytování služeb	41
7 Živnostenské úřady od roku 1992 až po současnost	42
7.1 Struktura a pravomoci živnostenských úřadů	42
7.2 Centrální registrační místa	46
7.3 Czech POINT.....	48
8 Novela živnostenského zákona č. 130/2008 Sb.....	49
8.1 Významné změny.....	49
Závěr	55
Seznam použité literatury	57
Abstrakt	59
Abstract.....	60

Úvod

Hlavním cílem této bakalářské práce je shrnutí a zhodnocení vývoje podmínek provozování živnosti od roku 1992 do současnosti. Vzhledem k tomu, že jsou některé podmínky provozování ze stran živnostenských úřadů i podnikatelů opomíjeny, je dalším neméně významným cílem této práce obecně popsat podmínky provozování živnosti a zároveň je definovat.

Vzhledem k tomu, že se jedná o oblast, která je řešena především v právních předpisech, není k tomuto tématu vydáno mnoho publikací. Proto se mi staly zásadním zdrojem pro mou práci právní předpisy, zejména zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, a to vždy platný v konkrétním časovém období. Velmi významným zdrojem se mi také staly komentáře k tomuto zákonu. Vzhledem k tomu, že od roku 1999 pracuji na živnostenském úřadě, převážně na oddělení registrace podnikatelů, nápomocna mi byla zároveň získaná praxe.

Toto téma jsem si vybrala protože mi osobně přijde zajímavé, je mi blízké a jak jsem již výše uvedla, literatura k němu není téměř žádná. Podnikatelé vykonávající činnost na základě živnostenského zákona tvoří významný segment našeho trhu. V předvolebních kampaních politických stran je živnostenské podnikání vděčným tématem, a proto bych ráda zhodnotila právní úpravu tohoto úseku, tedy výsledky.

Ve své bakalářské práci chci také upozornit na skutečnost, že neexistují pouze „obecně známé“ podmínky provozování živnosti. Při výkonu určitého druhu činnosti je třeba dodržovat i jiné právní předpisy, bez kterých by fyzicky činnost nemohla být vykonávána. Ze své zkušenosti vím, že na tyto podmínky zapomíná jak podnikatel, tak bohužel i živnostenský úřad.

Práce je zahájena kapitolou o historii živnostenského podnikání. Následná kapitola obsahuje nejdůležitější právní předpisy, které živnostenské podnikání významně ovlivňují. V hlavních kapitolách své práce se věnuji jednotlivým podmínkám a povinnostem při provozování živnosti.

Závěr patří druhému cíli mé práce, a to popsání a zhodnocení úlohy živnostenského úřadu tak, jak se v průběhu let vyvíjela. Poslední obsahová kapitola je věnována nejnovější významné novele živnostenského zákona. Tato novela zásadně změnila některá ustanovení živnostenského zákona.

Využití této práce vidím zejména ze stran živnostenských úřadů. Pracovníci živnostenských úřadů nepracují pouze s platnou právní úpravou živnostenského zákona a předpisů s ním souvisejících. Často musí jít do minulosti, a to vzhledem k četnosti

novel tohoto zákona není vždy jednoduché. Zejména pro nově příchozí pracovníky živnostenských úřadů to není vždy lehké.

Za cenný považuji zároveň výklad k jednotlivým podmínkách.

1 Historie

Než se začneme zabývat současnou právní úpravou živnostenského podnikání, je třeba uvést, že podnikatelská činnost byla vyvíjena již před rokem 1992. Existovalo mnoho právních předpisů, které upravovaly soukromé podnikání. Já si zde dovolím uvést pouze tři právní předpisy, které osobně považuji za nejvýznamnější.

Jedním z právních předpisů, které ovlivnily živnostenské podnikání jak ho známe dnes, je zákon z doby první republiky č. 227/1859 ř.z., jímž se vydává řád živnostenský (dále jen živnostenský řád). Živnostenský řád vstoupil v účinnost 1.5.1860, zrušen byl až zákonem č. 65/1965 Sb., zákoník práce, a to k 1.1.1966.

Ustanovení v tomto zákoně obsažená, s obmezením v následujícím článku dotčeným, mají platnost pro všechna po živnostensku provozovaná zaměstnání, ať se vztahují k výrobě, zpracování nebo předělávání předmětů obchodu, ku provozování obchodů, nebo ke konání služeb a prací.¹

Za živnost byla považována trvalá, pravidelná výdělečná činnost pokud byla provozována samostatně a nebyla vyloučena z živnostenského řádu nebo vyhrazena veřejné korporaci (např. telefon, telegraf). Činnost nesměla být nedovolená (to je přičítati se zákonům nebo dobrým mravům, jako např. žebrání).²

Živnosti se dělily na živnosti koncesované, řemeslné a svobodné.

Živnosti koncesované bylo možno provozovat jen na základě zvláštního povolení, tzv. koncese. Tyto živnosti byly zákonem taxativně vyjmenovány, ale ministr obchodu byl zmocněn, aby vyhlásil za koncesované i živnosti jiné. Živnosti řemeslné byly charakterizovány jako živnosti, při nichž jde o zručnost, která vyžaduje vzdělání vyučením a praxí. Seznam těchto živností byl rovněž stanoven zákonem. Živnosti svobodné byly všechny živnosti, které nebyly prohlášeny za řemeslné či koncesované.

Stejně jako je tomu i dnes, musely být splněny určité požadavky. Všeobecnými požadavky byla způsobilost k právním úkonům, označována jako svéprávnost, další podmínkou byla bezúhonnost. Zvláštními požadavky byla např. odborná způsobilost.

---

¹ ASPI verze 11, *Císařský patent č. 227/1859 ř.z., jímž se vydává řád živnostenský.* bod IV.

² DĚDIČ, J., KRÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání.* 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 7

Podle předmětu činnosti se rozlišovaly ještě živnosti obchodní a výrobní a zvláštní druh živnosti – živnosti tovární (provozované po továrnicku).³

S postupným znárodňováním soukromých podniků v průběhu tzv. socializace přestávalo mít živnostenské právo na významu, protože se nejprve za základní a posléze výlučnou formu podnikání považovalo podnikání tzv. socialistického sektoru a úprava podmínek podnikání se soustřeďovala v předpisech hospodářského práva.⁴

Až od roku 1988 se začalo opět pomalu připouštět podnikání občanů.

Dne 1.2.1988 vstoupilo v účinnost **nařízení vlády č. 1/1988 Sb.**, o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru.

Na základě povolení místního národního výboru, obvodního národního výboru nebo městského národního výboru, za podmínek stanovených tímto nařízením, může občan za účelem uspokojování hmotných potřeb ostatních občanů poskytovat za úplaty občanům, popřípadě organizacím věcná plnění a výkony včetně prodeje zboží a přípravy pokrmů a nápojů.⁵

Podmínky provozování podnikatelské činnosti vykazovaly podobné znaky, jako v předchozím právním předpise.

Povolení lze udělit bezúhonnému občanovi staršímu 18 let, který má, pokud to povaha služby vyžaduje, potřebnou odbornou kvalifikaci, popřípadě i zdravotní způsobilost.⁶

Třetím významným právním předpisem upravujícím podnikání, byl **zákon č. 105/1990 Sb.**, o soukromém podnikání občanů, jenž vstoupil v účinnost dne 1.5.1990 a kterým bylo zrušeno výše uvedené nařízení. Tento zákon upravoval pouze podnikání fyzických osob. Podnikání právnických osoby bylo upraveno řadou právních předpisů, jako byl např. hospodářský zákoník, družstevní zákony, nebo zákon o akciových společnostech.

Podnikatelskou činností podle tohoto zákona se rozumí trvalé provozování výroby, obchodu nebo poskytování služeb a prací, anebo jiných činností, za účelem získávání trvalého zdroje peněžních příjmů.⁷

---

³ DĚDIČ, J., KŘÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 8

⁴ DĚDIČ, J., KŘÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 8

⁵ ASPI verze 11, *nařízení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru*. § 1

⁶ ASPI verze 11, *nařízení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru*. § 2

⁷ BARTOŠÍKOVÁ, M., BARTOŠÍK, M., *Průvodce zákonem o soukromém podnikání*, 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 1991. 224 s. ISBN 80-85-431-01-7, s. 35

Podmínkou registrace, je věk nejméně 18 let žadatele, jeho způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost a odborná kvalifikace, pokud ji povaha podnikání vyžaduje. Bezúhonnost orgán příslušný k registraci posuzuje ve vztahu k předmětu podnikání s ohledem na ochranu práv jiných občanů a organizací.⁸

Samotný zápis v rejstříku trestů, tedy skutečnost, že občan-žadatel o registraci podnikatelské činnosti byl trestán ještě neznamená, že není bezúhonný pro účely podmínek registrace. Bude záležet na tom, o registraci jakého předmětu podnikatelské činnosti žádá a zda jeho dřívější trestná činnost může podnikání nějakým způsobem negativně ovlivnit.⁹

Podmínkou podnikání fyzických osob byla registrace u příslušného státního orgánu, kterými byly národní výbory a posléze okresní úřady. Žadatel o registraci musel prokázat odbornou způsobilost k podnikání a v řadě případů předložit i souhlas jiných státních orgánů.¹⁰

Zákon o soukromém podnikání občanů v části týkající se podnikání živnostníků byl zrušen ke dni 1.1.1992 zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

2 Právní předpisy

2.1 Předpisy upravující živnostenské podnikání

Základními právními předpisy, které umožňují na území České republiky podnikat, je **zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a **zákon č. 2/1993 Sb.**, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále „LZPS“).

Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.¹¹

Obecným právním předpisem pro oblast podnikání je **zákon č. 513/1991 Sb.**, obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Obchodní zákoník upravuje zejména

---

⁸ BARTOŠÍKOVÁ, M., BARTOŠÍK, M., *Průvodce zákonem o soukromém podnikání*, 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 1991. 224 s. ISBN 80-85-431-01-7, s. 47

⁹ BARTOŠÍKOVÁ, M., BARTOŠÍK, M., *Průvodce zákonem o soukromém podnikání*, 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 1991. 224 s. ISBN 80-85-431-01-7, s. 48

¹⁰ DĚDIČ, J., KRÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 5

¹¹ ASPI verze 11, *Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky*. Čl. 26 odst. 1

postavení podnikatelů a jejich vzájemné obchodní závazkové vztahy, jakož i některé vztahy s podnikáním související.

Předpisem, vymezující subjekty vykonávající podnikatelskou činnost, je **zákon č. 40/1964 Sb.**, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Nejdůležitějším hmotně právním a zároveň procesně právním předpisem v oblasti živnostenského podnikání je již zmíněný **zákon č. 455/1991 Sb.**, o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním¹²

Působnost, práva a povinnosti živnostenských úřadů upravuje **zákon č. 570/1991 Sb.**, o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů.

Procesně právním předpisem, který upravuje postupy živnostenských úřadů je **zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení správního řádu lze použít v případech, kdy zvláštní zákon nestanoví něco jiného.

Přílohy živnostenského zákona č. 1 až 4 tvoří seznamy živností řemeslných, vázaných, koncesovaných a živnost volná. Obsahové náplně k těmto živnostem jsou obsaženy v **nařízení vlády č. 278/2008 Sb.**, o obsahových náplních jednotlivých živností. V obsahové náplni je uveden rozsah jednotlivého živnostenského oprávnění, tzn. co je podnikatel oprávněn vykonávat. Výčet činností je však uveden pouze demonstrativně, při posuzování rozsahu je třeba přihlídnout k povaze živnosti a k příslušným ustanovením živnostenského zákona.

Živnostenský úřad vybírá za jednotlivé úkony správní poplatky, v tomto případě se řídí **zákonem č. 634/2004 Sb.**, o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Konkrétně se jedná o položku 24 tohoto zákona. Mezi nejčastěji vybírané poplatky můžeme uvést např. poplatek za úkon ohlášení živnosti, nebo poplatek za úkon vydání výpisu z živnostenského rejstříku po provedení oznámené změny.

V případě dokládání odborné způsobilosti, získané nebo vykonávané v jiném členském státě Evropské unie, jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederaci, se za podmínek daných zákonem může postupovat v souladu se **zákonem č. 18/2004 Sb.**, o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

---

¹² HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 106

Živnostenské úřady vykonávají kontrolu nad dodržováním podmínek provozování živností, a to v souladu se **zákonem č. 552/1991 Sb.**, o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Právní úprava živnostenského podnikání je rozsáhlá. Výše jsem uvedla pouze předpisy, které přímo a nejvíce ovlivňují živnostenské podnikání. Vedle uvedených právních předpisů však existuje mnoho dalších, které úzce souvisí s živnostenským podnikáním. Jedná se především o právní předpisy přímo citované v živnostenském zákoně, které se vztahují ke konkrétnímu živnostenskému oprávnění, tedy ke konkrétnímu odvětví podnikatelské činnosti.

2.2 Nejzásadnější novely živnostenského zákona

Během své účinnosti byl živnostenský zákon přímo i nepřímě mnohokrát novelizován. Jednalo se především o dílčí úpravy jednotlivých ustanovení reagující na nově přijímané zvláštní zákony.

Zásadní změny přinesly až níže uvedené zákony:

Zákon č. 286/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, účinný ke dni 1.1.1996 (dále jen zákon č. 286/1995 Sb.). Tato novela podstatně usnadňovala vstup do živnostenského podnikání, pokusila se vyřešit podnikání průmyslových podniků a upřesnit podmínky podnikání zahraničních osob.

Zákon č. 356/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, účinný od 1.3.2000 (dále jen zákon č. 356/1999 Sb.). Tato novela provedla některé podstatné změny nejen v obecné textové části zákona, ale i v jeho jednotlivých přílohách. Osobně bych tuto novelu živnostenského zákona hodnotila jako zpřísnění a upřesnění podmínek provozování živnosti, zejména těch, které musí podnikatel splnit při vstupu do živnostenského podnikání. Mnoho živností přestalo spadat do živností volných a přešlo do živností uvedených v příloze 1 až 3 živnostenského zákona, u kterých museli podnikatelé, dle přechodných ustanovení, doložit splnění odborné způsobilosti.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie byl přijat **zákon č. 167/2004 Sb.**, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, účinný k 1.5.2004 (dále jen zákon č. 167/2004 Sb.). Přijetí citovaného zákona bylo motivováno především nutností harmonizovat českou právní úpravu živnostenského podnikání s legislativou členských států Evropské unie.

Hlavním důvodem vytvoření této novely bylo zejména:

- Možnost získávání živnostenského oprávnění příslušníky členských států Evropské unie za podmínek, které stanoví zákon pro české osoby.
- V návaznosti na zákon o uznávání odborné kvalifikace mělo dojít k harmonizaci požadavků na odbornou způsobilost.
- Zavedení institutu volného poskytování služeb podnikateli z členských zemí Evropské unie.

Další významnou novelou byl **zákon č. 214/2006 Sb.**, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, účinný od 1.8.2006 (dále jen zákon č. 214/2006 Sb.). Tato novela se dotkla nejen obecné části živnostenského zákona, ale také zákona o živnostenských úřadech. Novela především zjednodušila administrativní postupy při zahájení podnikatelské činnosti, byly zřízeny tzv. Centrální registrační místa (více viz kapitola 7.2) .

Poslední zásadní novelu živnostenského zákona přinesl **zákon č. 130/2008 Sb.**, kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další související zákony, účinný k 1.7.2008 (dále jen zákon č. 130/2008 Sb.). Touto novelou se změnila jak obecná, tak i zvláštní část živnostenského zákona. Provedené změny se týkají např. vydávání průkazů živnostenského oprávnění, příslušnosti živnostenských úřadů, uspořádání živnosti volné, nebo sankce za protiprávní jednání.

Uvedené změny nejsou jedinými. Vzhledem k tomu, že se jedná o poslední významnou novelu živnostenského zákona, více pozornosti jí věnuji v kapitole 8.

3 Živnostenské podnikání

3.1 Úvod do živnostenského podnikání

Podnikání je obecně definováno v obchodním zákoníku. Podnikáním se rozumí soustavná činnost, prováděná samostatně podnikatelem, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.¹³

Podnikatelem podle obchodního zákoníku může být:

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních právních předpisů
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního právního předpisu.¹⁴

Podnikání však vymezují i jiné právní předpisy než je obchodní zákoník, které v poměru k němu představují úpravu zvláštní. Tyto předpisy upravují vstup do podnikání v různých odvětvích.

Jedním z těchto zákonů je i zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen živnostenský zákon), který byl schválen dne 2. října 1991 byl Federálním shromážděním České a Slovenské Federativní Republiky. Tento zákon vstoupil v účinnost dne 1.1.1992 a zásadně změnil pohled na podnikatele, resp. živnostníka. Jedná se o veřejnoprávní předpis upravující základní podmínky podnikání fyzických a právnických osob jak tuzemských, tak zahraničních. Jeho právní úprava se vztahuje jak na velké firmy zaměstnávající několik tisíc zaměstnanců, tak i na jednotlivé fyzické osoby, které podnikají bez zaměstnanců. Jeho principem je v zásadě umožnit vstup do podnikání každému, kdo splní podmínky stanovené zákonem, jak fyzickým, tak právnickým osobám. Tento zákon především stanoví podmínky pro vstup do živnostenského podnikání, podmínky pro provozování živnosti, způsob a rozsah kontroly prováděné pracovníky živnostenských úřadů a podmínky, za jakých se mohou ukládat podle tohoto zákona sankce.

---

¹³ ASPI verze 11, Zákon č. 513/1991 Sb., *Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*. § 2 odst. 1

¹⁴ ASPI verze 11, Zákon č. 513/1991 Sb., *Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*. § 2 odst. 2

Již v prvním roce své účinnosti bylo zaevidováno celkem 656 123¹⁵ podnikatelských subjektů podnikajících na základě živnostenského zákona. V dalších letech docházelo k velkému rozvoji podnikání, a to vyžadovalo určité změny. Zejména z tohoto důvodu docházelo k novelizacím živnostenského zákona. Potřeba změn nebyla však vyvolána pouze rozvojem podnikání, ale zejména bylo třeba stanovit přesnější kritéria pro vstup do podnikání a reagovat na novelizace zvláštních právních předpisů, které upravovaly podnikání související s jednotlivými obory živností. Dalším motivem pro novelizaci živnostenského zákona byla snaha přiblížit právní úpravu podnikání v České republice podmínkám, které jsou pro tuto oblast stanoveny v zemích Evropské unie. Jen pro zajímavost mohu uvést, že od účinnosti živnostenského zákona v roce 1992 byl živnostenský zákon více než 100x novelizován.

Živnostenský zákon se stal během 17 let nedílnou součástí našeho života. O tom vypovídá i skutečnost, že k 31.12.2008 bylo zaevidováno celkem 2 112 424¹⁶ podnikatelských subjektů. Dle mého názoru se jedná o nejběžnější výkon podnikatelské činnosti.

Živnostenské podnikání je podnikáním podle podmínek stanovených živnostenským zákonem. V živnostenském zákoně je uvedena tato definice.

Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.¹⁷ Všechny výše uvedené znaky živnosti musí být splněny současně, aby bylo možno posoudit, zda určitá činnost spadá nebo nespadá do režimu živnostenského zákona. Provozovat činnost, která má charakter živnosti, lze pouze na základě příslušného živnostenského oprávnění.

Živnostenské podnikání představuje specifickou oblast podnikání v oblasti výroby, obchodu a poskytování služeb. Výjimku tvoří pouze činnosti, které jsou z režimu živnostenského zákona vyloučeny a jejichž provozování je ve většině případů upraveno zvláštními právními předpisy (a to i přesto, že naplňují výše uvedené pojmové znaky živnosti).

Tyto činnosti jsou uvedeny v § 3 živnostenského zákona a můžeme je rozdělit do tří skupin:

---

¹⁵ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Statistické údaje* [online]. Dostupné na [www: http://www.rzp.cz/statistiky.html](http://www.rzp.cz/statistiky.html).

¹⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Statistické údaje* [online]. Dostupné na [www: http://www.rzp.cz/statistiky.html](http://www.rzp.cz/statistiky.html).

¹⁷ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 107

- Činnosti vyhrazené zvláštními zákony státu, popř. určené právnické osobě, nebo činnosti související s výkonem hromadné správy autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a činnosti realizované podle zákona o vynálezech průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, restaurování kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi a provádění archeologických výzkumů
- Profesní činnosti vybraných fyzických osob v rozsahu zvláštních zákonů.
- Specifické činnosti upravené zvláštními zákony.¹⁸

Mezi profesní činnosti vybraných fyzických osob bychom mohli zařadit např. činnost lékařů, veterinárních lékařů, advokátů a notářů, znalců a tlumočnicků, auditorů a daňových poradců, nebo úředně oprávněných zeměměřických inženýrů.

Do skupiny specifických činností zařadíme např. činnost bank a pojišťoven, provozování rozhlasového a televizního vysílání, pořádání loterií a jiných podobných her, hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem, výkon inspekce práce, nebo zprostředkování zaměstnání.

Výčet vyloučených činností je uveden v živnostenském zákoně taxativně, ale neustále je aktualizován. Dochází k průběžnému doplňování, nebo naopak vyloučení některých činností, a to z důvodu přijetí nových právních předpisů nebo v souvislosti se změnami předpisů stávajících.

Živnostenský zákon stanoví podmínky provozování živnosti, ty však nejsou pro všechny subjekty podnikající na základě tohoto zákona stejné. Pro určení, jaké podmínky musí subjekt splňovat, je rozhodující charakter subjektu a dále druh živnosti, který je provozován, případně bude provozován.

3.2 Subjekty

Ve smyslu § 5 odst. 1 živnostenského zákona může živnost provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené tímto zákonem. Pojem fyzické a právnické osoby vymezuje občanský zákoník, ale vztahy mezi nimi v oblasti živnostenského podnikání určuje živnostenský zákon.¹⁹

¹⁸ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 17

¹⁹ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 34

Pokud jde o právnické osoby, nečiní živnostenský zákon mezi nimi rozdíl ani z hlediska právní formy, ani z hlediska vlastnictví, ani z hlediska velikosti. Z živnostenskoprávního hlediska mohou tedy provozovat živnost jak právnické osoby zřízení především za účelem podnikání (obchodní společnosti, družstva, státní podniky), tak právnické osoby, jejichž hlavní předmět činnosti je jiný. Jestliže provozují činnost, která odpovídá § 2 živnostenského zákona, jsou povinny řídit se v plném rozsahu jeho ustanoveními. Mimo svůj hlavní předmět činnosti tak mohou podnikat rozpočtové a příspěvkové organizace nebo obecně prospěšné společnosti, obce nebo charitativní sdružení.²⁰

Živnostníkem je každá fyzická nebo právnická osoba, tuzemská i zahraniční, která získala oprávnění k podnikatelské činnosti podle živnostenského zákona.

K subjektům živnostenského podnikání se řadí tedy i zahraniční osoby. Zahraniční osobu se rozumí fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky. Pro vymezení pojmu „zahraniční osoba“ je tedy rozhodující bydliště fyzické osoby nebo sídlo právnické osoby, nikoliv státní příslušnost fyzické osoby nebo právní řád, podle kterého byla zřízena osoba právnická.

3.3 Druhy živností a jejich členění

Živnosti se dělí na živnosti ohlašovací (do této skupiny spadají živnosti řemeslné, vázané a živnost volná) a na živnosti koncesované. Pro základní rozdělení živností na živnosti ohlašovací a koncesované je rozhodující vznik živnostenského oprávnění.

U živností ohlašovacích vzniká živnostenské oprávnění ze zákona dnem ohlášení nebo pozdějším dnem, který je v ohlášení uveden jako den vzniku živnostenského oprávnění. Za předpokladu, že ohlašovatel splňuje podmínky provozování živnosti a živnost řádně ohlásí bez závad živnostenskému úřadu, nebo závady budou ve stanové lhůtě odstraněny.²¹

Pokud se ohlášení týká osob povinně se zapisujících do obchodního, nebo jiného rejstříku, vzniká právo provozovat živnost až dnem zápisu do tohoto rejstříku.

Koncesované živnosti mohou být provozovány, jakmile rozhodnutí o udělení koncese nabude právní moci. Stejně jako u živností ohlašovacích i zde platí, že pokud

---

²⁰ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 35

²¹ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 41

se žádost o koncesi týká osob povinně se zapisujících do obchodního, nebo jiného rejstříku, pak právo provozovat živnost vzniká až dnem zápisu do tohoto rejstříku. U koncesovaných živností není vznik živnostenského oprávnění vázán pouze na splnění podmínek provozování živnosti, ale ve většině případech i na stanovisko dalšího orgánu, který se k žádosti o koncesi vyjadřuje.

Za živnosti řemeslné se považují pouze živnosti taxativně uvedené v příloze č. 1 živnostenského zákona, živnosti vázané jsou uvedeny v příloze č. 2 živnostenského zákona a živnosti koncesované jsou takové živnosti, které jsou uvedeny v příloze č. 3 živnostenského zákona.

Ačkoliv v současné době existuje pouze jedna živnost volná, v minulosti tomu tak nebylo.

Do roku 2000 neexistoval žádný seznam živností volných. Za tyto živnosti se považovaly ty činnosti, pro které živnostenský zákon nevyžadoval splnění odborné ani jiné způsobilosti, případně můžeme říci, že to byly takové živnosti, které nebyly živnostmi řemeslnými, vázanými ani koncesovanými. Jak jsem již zmínila, seznam volných živností nebyl stanoven, předmět podnikání si tedy podnikatel vymezoval sám, většinou po dohodě s živnostenským úřadem.

Seznam živností volných byl dán až nařízením vlády č. 140/2000 Sb., kterým se stanoví seznam oborů živností volných, účinným ke dni 1.1.2001. Toto nařízení bylo několikrát měněno. Zrušeno bylo až zákonem č. 130/2008 Sb., kdy se ze 125 živností volných stala pouze jedna živnost, stanovená v příloze č. 5 živnostenského zákona. Tato jedna volná živnost v současné době obsahuje 80 oborů, které v podstatě odpovídají původním 125 živnostem.

PODMÍNKY A POVINNOSTI PŘI PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI

Podmínky a povinnosti při provozování živnosti stanoví jak živnostenský zákon, tak zvláštní právní předpisy.

Tyto podmínky lze rozdělit dle následujícího uspořádání.

- Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti.

Tyto podmínky musí podnikatel splňovat nejen při vstupu do podnikání, ale i v průběhu celé své podnikatelské činnosti. K podmínkám vstupu do podnikání patří i náležitosti ohlášení, resp. žádosti o koncesi. Jedná se o údaje a o doklady, které je podnikatel povinen uvést a doložit při vstupu do podnikání.

- Podmínky při provozování živnosti.

Tyto podmínky, přesněji můžeme říci povinnosti, jsou stanoveny jak živnostenským zákonem, tak zvláštními právními předpisy.

4 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti

Základním předpokladem pro vznik živnostenského oprávnění k provozování živnosti je splnění podmínek stanovených živnostenským zákonem. Tyto podmínky se označují jako podmínky provozování živnosti. Splnění podmínek se posuzuje ve vztahu k určité fyzické osobě. V případě živnostenského podnikání prostřednictvím odpovědného zástupce pak i k osobám, které byly do této funkce ustanoveny.

Odpovědný zástupce je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu.²²

Podmínky provozování živnosti musí existovat při vzniku živnostenského oprávnění, stejně tak i při provozování živnosti. V okamžiku, kdy přestane podnikatel, popř. odpovědný zástupce, tyto podmínky splňovat je to důvodem k pozastavení provozování živnosti nebo ke zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenský zákon rozděluje podmínky provozování živnosti na dvě skupiny. Tou první jsou podmínky dané § 6 živnostenského zákona, označované jako tzv. všeobecné podmínky provozování živnosti. Druhou skupinu tvoří zvláštní podmínky provozování živnosti dané § 7 živnostenského zákona. Dle tohoto ustanovení jsou zvláštními podmínkami provozování živnosti odborná nebo jiná způsobilost, pokud ji živnostenský zákon nebo jiný právní předpis vyžaduje.

Zatímco všeobecné podmínky jsou shodné pro všechny druhy živností, zvláštní podmínky, jsou stanoveny pro každý druh živnosti odděleně.

4.1 Všeobecné podmínky provozování živnosti

Od roku 1992, kdy vešel v účinnost živnostenský zákon jsou všeobecnými podmínkami provozování živnosti věk 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. Ačkoliv se živnostenský zákon v průběhu let mnohokrát novelizoval,

---

²² HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 115

tyto tři podmínky zůstaly zachovány. Věková hranice a způsobilost k právním úkonům má stále stejnou definici, definování podmínky bezúhonnosti se v průběhu let změnilo.

4.1.1 Věk 18 let

Ke dni vzniku živnostenského oprávnění musí fyzická osoba dosáhnout věku 18 let. Věkovou hranici 18 let nelze zaměňovat se zletilostí. Zde se použije speciální ustanovení živnostenského zákona, nikoli občanského zákoníku, podle kterého lze dosáhnout zletilosti i před dovršením věkové hranice 18 let.

4.1.2 Způsobilost k právním úkonům

Způsobilost k právním úkonům je způsobilost samostatně vystupovat v právních vztazích a brát na sebe práva a povinnosti.

Skutečnost, že subjekt nedosáhl věkové hranice 18, nebo skutečnost, že mu byla omezena způsobilost k právním úkonům však neznámá, že by nemohl získat živnostenské oprávnění. Nezletilé osoby, stejně tak osoby, jejichž způsobilost k právním úkonům byla soudem omezena, mohou provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce za podmínek uvedených živnostenském zákoně.

Jménem a na účet fyzické osoby, která z důvodu nedostatku věku nebo rozhodnutí soudu nemá plnou způsobilost k právním úkonům, může být živnost provozována se souhlasem soudu, navrhne-li to její zákonný zástupce. Živnost ohlásí nebo o koncesi požádá jménem zastoupeného zákonný zástupce.²³

Zákonný zástupce zároveň se souhlasem soudu ustanoví odpovědného zástupce.

4.1.3 Bezúhonnost

Podmínku bezúhonnosti musí fyzická osoba splňovat vždy. Pokud dotyčný nespĺňuje tuto podmínku, nemůže podnikat, a to ani prostřednictvím odpovědného zástupce. Bezúhonnost není v živnostenském zákoně definována pozitivně, nýbrž negativně. Tzn. že zákon neurčuje osobu, která je bezúhonná, ale definuje osobu,

---

²³ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 117

kteřá se za bezúhonného nepovažuje. Při definování bezúhonnosti došlo od účinnosti živnostenského zákona k několika změnám.

Živnostenským zákonem účinným od 1.1.1992 se za bezúhonného pro účely tohoto zákona nepovažoval ten, kdo byl pravomocně odsouzen:

- a) pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání,
- b) pro jiný trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže vzhledem k povaze živnosti a osobě podnikatele je obava, že se dopustí stejného nebo podobného činu při provozování živnosti.²⁴

Rozdíl mezi trestnými činy uvedenými v bodě a) a b) je v tom, že trestné činy uvedené v písmenu a) musely souviset s předmětem podnikání bez ohledu na to, zda byly spáchaný úmyslně či z nedbalosti (např. trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti spáchaný při autonehodě v souvislosti s provozováním osobní dopravy).²⁵

V případě písm. b) se jedná o trestné činy úmyslné, jejichž skutková podstata nemusela mít souvislost s předmětem podnikání, ale posuzovalo se, zda vlastnosti podnikatele (jeho chování, způsoby projevu apod.) ve vztahu k povaze živnosti zakládaly obavu, že se tato osoba dopustí stejného nebo podobného činu, za nějž již byla pravomocně odsouzena, opakovaně, a to při provozování živnosti.²⁶

První změna definice bezúhonnosti byla provedena až zákonem č. 356/1999 Sb., který vešel v účinnost 1.3.2000.

Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen

- a) pro trestný čin spáchaný úmyslně k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání alespoň jednoho roku,
- b) pro trestný čin spáchaný úmyslně, jehož skutková podstata souvisí s podnikáním a na který se nevztahuje písmeno a), nebo
- c) pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání,

---

²⁴ DĚDIČ, J., KŘÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1.vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 25

²⁵ DĚDIČ, J., KŘÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 25

²⁶ BABŠICKÁ, V., *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1.1.1996 s komentářem, včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vyd. Praha: POLYGON, 266 s. ISBN 80-85967-21-9, s. 29

pokud se na něho nehledí, jako by nebyl odsouzen.²⁷

Do kategorie trestných činů pod písm. a) byly zahrnuty jen úmyslné trestné činy bez ohledu na jejich skutkovou podstatu. Rozhodujícím hlediskem byla úmyslnost trestné činnosti a uložený trest, jeho délka.

U kategorie trestných činů pod písm. b) bylo rozhodujícím hlediskem úmyslnost trestné činnosti a souvislost skutkové podstaty trestného činu s podnikáním.

U poslední kategorie trestných činů byla rozhodující nedbalost, v jejímž důsledku došlo ke spáchání trestného činu a souvislost skutkové podstaty trestného činu s předmětem podnikání.

V současné době platnou právní úpravu, přinesla účinnost zákona č. 130/2008 Sb., a to ke dni 1.7.2008.

Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen

- a) pro trestný čin spáchaný úmyslně, ať již samostatně nebo v souběhu s jinými trestnými činy, a byl mu uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku, nebo
- b) pro trestný čin spáchaný úmyslně, na který se nevztahuje ustanovení písmene a), jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním,

pokud se na něho nehledí jako by nebyl odsouzen²⁸

V případě písm. a) zůstává věcně zachována předchozí právní úprava, dochází jen k formulačnímu upřesnění.

U písm. b) se jedná o jakékoliv trestné činy spáchané úmyslně s výjimkou těch případů, na které se vztahuje písm. a), pokud byl trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním. Nemusí být dána vazba na předmět podnikání, souvislost se posuzuje s podnikáním obecně, a to nejenom s podnikatelskou činností vyvíjenou na základě živnostenského zákona.

Jako důvod pro ztrátu bezúhonnosti se vypouští odsouzení pro nedbalostní trestné činy související s předmětem podnikání. Tím se odstraňuje dosavadní stav, kdy pro obecnou podmínku ztráty bezúhonnosti musel živnostenský úřad zrušit podnikateli všechna živnostenská oprávnění, tedy i ta, jejichž předmět podnikání nijak nesouvisel s nedbalostním trestným činem, pro který byl podnikatel odsouzen. Při pravomocném

---

²⁷ BABŠICKÁ, V., *Živnostenský zákon s komentářem*. 5. vyd. Praha: POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-011-8, s. 21

²⁸ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 110

odsouzení za nedbalostní trestný čin může zákaz činnosti v oboru nebo příbuzném oboru vyslovit soud.

K problematice bezúhonnosti bych ráda upozornila ještě na tyto skutečnosti.

Pravomocné odsouzení pro trestný čin má negativní vliv na bezúhonnost fyzické osoby jen v tom případě, že se na tuto osobu nehledí jako by nebyla odsouzena (například zahlazení odsouzení podle § 70 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů). Zde je na místě dále upozornit na ustanovení § 60, 60a trestního zákona, který rozlišuje případy, kdy soud u podmíněného odsouzení vyslovuje, že se „osvědčil“ anebo se za určitých okolností i bez vyslovení soudu má za to, že se „osvědčil“.²⁹

Pokud došlo k zahlazení, popř. „osvědčení se“, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen a tuto osobu je třeba považovat i pro oblast živnostenského podnikání za bezúhonnou.

Pokud mluvíme o podmínce bezúhonnosti fyzické osoby, je třeba upozornit na to, jakým způsobem se tato podmínka prokazuje. Pokud pomínu dokládání podmínky bezúhonnosti zahraničních fyzických osob, které má své specifika podle země původu osoby, došlo i v této oblasti k zásadním změnám.

Fyzická osoba s bydlištěm na území České republiky dokládala od roku 1992 svoji bezúhonnost výpisem z evidence Rejstříku trestů, ne starší šesti měsíců. Zákonem č. 356/1999 Sb. byla tato lhůta zkrácena na měsíce tři.

S účinností zákona č. 214/2008 Sb., byl změněn způsob dokládání tohoto dokladu. Od 1.8.2006 důkazní břemeno neleží na podnikatelích, ale na živnostenském úřadě. Živnostenský úřad si o výpis z Rejstříku trestů žádá sám, prostřednictvím Informačního systému registru živnostenského podnikání, a to elektronicky. K tomuto můžu dát pouze praktickou poznámku. V současné době trvá vyžádání většiny výpisů pouze několik vteřin. Existuje hrstka případů, kdy je zapotřebí manuálního zpracování ze strany Rejstříku trestů, v tom případě je výpis elektronicky doručen nejpozději do druhého dne.

V letech 2000 až 2007 byly všeobecné podmínky provozování živnosti rozšířeny o tzv. „bezdlužnost“.

---

²⁹ BABŠICKÁ, V., *Živnostenský zákon s komentářem*. 5. vyd. Praha: POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-011-8, s. 23

Přijetím zákona č. 356/1999 Sb. se rozšířil § 6 o další podmínku provozování živnosti. Jednalo se o předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá vůči územním finančním orgánům státu daňové nedoplatky. Podnikatel tento doklad předkládal při ohlášení živnosti, respektive žádosti o koncesi, a to bez ohledu na to, zda v minulosti vykonával samostatně výdělečnou činnost, či nikoli. Bez tohoto dokladu by živnostenský úřad nemohl posoudit, zda ohlašovatel, žadatel, nebo odpovědný zástupce splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti.

Zákonem č. 167/2004 Sb. bylo uvedené ustanovení změněno a zároveň rozšířeno o další skutečnosti.

Předložení dokladu o tom, že fyzická osoba, pokud na území České republiky podniká, nebo podnikala, nemá daňové nedoplatky; předložení dokladu o tom, že fyzická osoba, pokud na území České republiky podniká nebo podnikala, nemá nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti³⁰. Navíc byla stanovena tříměsíční lhůta pro platnost výše uvedených dokladů.

Po celou dobu platnosti této podmínky leželo důkazní břemeno na podnikateli, který byl povinen výše uvedené doklady doložit. Účinností zákona č. 214/2006 Sb. došlo v tomto bodě k výrazné změně. Nejenom, že byla podmínka opět rozšířena, ale byl změněn i způsob doložení dokladů.

Všeobecnými podmínkami provozování živnosti dle § 6 živnostenského zákona se kromě dosažení věku 18 let, způsobilosti k právním úkonům a bezúhonnosti staly:

- a) Skutečnost, že fyzická osoba, pokud na území České republiky podniká nebo podnikala, nemá na svém osobním účtu evidovány daňové nedoplatky z tohoto podnikání
- b) Skutečnost, že fyzická osoba, pokud na území České republiky podniká nebo podnikala, nemá nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.
- c) Skutečnost, že fyzická osoba, pokud na území ČR podniká nebo podnikala nemá nedoplatky na pojistném na veřejném zdravotním pojištění.³¹

Skutečnosti v bodě a) a b) se prokazovaly potvrzením příslušného správního úřadu, ne starším než jsou 3 měsíce. Pokud potvrzení nebylo předloženo přímo

---

³⁰ ASPI verze 11, *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění změn a doplňků*. § 6, účinný od 1.5.2004 do 30.7.2006

³¹ ASPI verze 11, *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění změn a doplňků*. § 6, účinný od 1.8.2006 do 30.10.2007

podnikatelem, měl živnostenský úřad povinnost vyžádat si je sám. Skutečnost v bodě c) byla dokládána pouze prohlášením.

Tyto všeobecné podmínky provozování živnosti byly zrušeny zákonem č. 270/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a to ke dni 30.10.2007.

V souvislosti s podmínkou nedoplatků na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti bych ráda upozornila na to, že od 1.3.2000 může živnostenský úřad zrušit živnostenské oprávnění na návrh příslušné správy sociálního zabezpečení, jestliže podnikatel neplní závazky vůči státu.

Zákonem č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky byl od 1.1.2009 do živnostenského zákona vsunut § 6a. Toto ustanovení řeší bezúhonnost podnikatelů a jejich zaměstnanců, kteří provozují živnosti s předmětem podnikání „ostraha majetku a osob“, „služby soukromých detektivů“ a „poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob“. Uvedenou novelou došlo ke zpřísnění všeobecné podmínky provozování živnosti při žádosti o výše uvedené koncese.

4.2 Zvláštní podmínky provozování živnosti

Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní právní předpisy vyžadují. Tato způsobilost se dokládá pouze u živností reglementovaných, tj. živností řemeslných, vázaných a koncesovaných.

Odbornou způsobilost řemeslných živností upravuje ustanovení § 21 a § 22 živnostenského zákona. Odborná způsobilost vázaných živností je stanovena § 24 živnostenského zákona a přílohou č. 2 živnostenského zákona, odborná způsobilost koncesovaných živností je stanovena § 27 živnostenského zákona a přílohou č. 3 živnostenského zákona.

Pro živnost volnou se splnění zvláštních podmínky provozování živnosti u ohlášení nevyžaduje.

Podnikatel již při vstupu do podnikání musí prokázat odbornou nebo jinou způsobilost k provozování takové živnosti. Pokud tuto způsobilost nesplňuje, musí ustanovit odpovědného zástupce a odbornou způsobilost tak splnit jeho prostřednictvím. Uvedená podmínka představuje určitou garanci řádného provozování živnosti.

Odborná způsobilost je dokládána určitým školním vzděláním, případně praxí. Jinou způsobilostí se rozumí průkaz splnění povinností daných zvláštním právním předpisem pro výkon příslušné činnosti. Jedná se především o nejruznější oprávnění, osvědčení a jiné srovnatelné průkazy, vydané zmocněným orgánem.

Tato jiná způsobilost již nemusí být vázána pouze na osobu podnikatele a jeho odbornou způsobilost (popř. odbornou způsobilost odpovědného zástupce), ale i na technické, technologické, materiální nebo jiné zázemí, nezbytné pro řádný výkon příslušné činnosti.

4.2.1 Živnosti řemeslné

Zvláštní podmínky provozování živností řemeslných upravuje § 21 a § 22 živnostenského zákona. Ustanovení § 21 živnostenského zákona stanoví, jakými doklady se prokazuje odborná způsobilost, § 22 živnostenského zákona určuje, jakými doklady mohou být doklady v předešlém ustanovení nahrazeny.

Struktura dokládání odborné způsobilosti pro tento druh živnosti zůstala od účinnosti živnostenského zákona stejná, tzn. že základem je doložení dokladu o řádném ukončení školního vzdělání v oboru (po určité období doplněné praxí v oboru). Tyto doklady o vzdělání mohou být nahrazeny doklady o dosažení školního vzdělání v příbuzném oboru a praxí v oboru nebo příbuzném oboru. Od roku 1996 může být vzdělání nahrazeno pouze šestiletou praxí v oboru.

Jak jsem se již zmínila, k dokladům o vzdělání v oboru, bylo po určité období třeba doložit praxi v oboru, nebo příbuzném oboru. Jednalo se o období od 1.1.1992 do 31.5.1995, dále pak od 1.3.2000 do 30.6.2008.

V praxi to znamenalo, že např. pro živnostenské oprávnění s předmětem podnikání „zednictví“, musel od roku 1992 do 1995 a dále od 2000 do 2008 podnikatel s výučním listem v oboru zedník doložit navíc tříletou praxi v oboru. Ve zbylém období postačoval pouze výuční list.

Od účinnosti zákona 167/2004 Sb. mohlo být vzdělání nahrazeno také doklady podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.

Živnostenský zákon také připouští možnost nahradit doklad o školním vzdělání kvalifikační zkouškou podle vyhlášky č. 154/1996 Sb., k provádění kvalifikačních zkoušek nahrazujících odbornou způsobilost pro provozování živností řemeslných,

ve znění vyhlášky č. 235/2000 Sb., nebo osvědčením o rekvalifikaci, nebo jiným dokladem o odborné způsobilosti vydaný institucí akreditovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nebo příslušným ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována.

Výše uvedená vyhláška byla zrušena zákonem č. 130/2008 Sb., ale doklad vydaný do účinnosti tohoto zákona lze i dále uznat jako doklad o kvalifikaci dle § 21 živnostenského zákona.

K uzavření problematiky odborné způsobilosti u živností řemeslných bych zde ráda uvedla znění současné právní úpravy § 21 a § 22 živnostenského zákona.

§ 21

Odborná způsobilost pro řemeslné živnosti se prokazuje dokladem o

- a) řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem v příslušném oboru vzdělání,
- b) řádném ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou v příslušném oboru vzdělání, nebo s předměty odborné přípravy v příslušném oboru,
- c) řádném ukončení vyššího odborného vzdělání v příslušném oboru vzdělání,
- d) řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příslušné oblasti studijních programů a studijních oborů, nebo
- e) uznání odborné kvalifikace, vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace,
- f) ověření nebo uznání dosažené úplné kvalifikace pro příslušný obor na základě zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost též

- a) u živností uvedených v části A přílohy č. 1 k tomuto zákonu doklady podle § 7 odst. 5 písm. b), c) nebo e),
- b) u živností uvedených v části B přílohy č. 1 k tomuto zákonu doklady podle § 7 odst. 5 písm. b), c), f) nebo h), nebo
- c) u živností uvedených v části C přílohy č. 1 k tomuto zákonu doklady podle § 7 odst. 5 písm. j), k), l) nebo m).

§ 22

Doklady, prokazující odbornou způsobilost podle § 21, mohou být nahrazeny doklady o

- a) řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem v příbuzném oboru

- vzdělání a dokladem o vykonání jednorocní praxe v oboru,
- b) řádném ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorocní praxe v oboru,
  - c) řádném ukončení vyššího odborného vzdělání v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorocní praxe v oboru,
  - d) řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příslušné příbuzné oblasti studijních programů a studijních oborů,
  - e) řádném ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost, vydaným zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a dokladem o vykonání jednorocní praxe v oboru, nebo
  - f) vykonání šestileté praxe v oboru.³²

4.2.2 Živnosti vázané

Způsobilost živností vázaných je obecně upravena v § 24 živnostenského zákona a konkrétně je k jednotlivým živnostem uvedena v příloze č. 2 živnostenského zákona.

V příloze č. 2 živnostenského zákona jsou taxativně uvedeny živnosti vázané. Podmínkou jejich provozování (vedle všeobecných podmínek) je odborná kvalifikace, stanovená jmenovanou přílohou, popř. v návaznosti na tuto přílohu ve zvláštních právních předpisech. Průkaz odborné způsobilosti uvedený u jednotlivých druhů ohlašovacích živností vázaných, je podmínkou jejich provozování. Požadavek je zpravidla formulován odkazem na zvláštní právní předpis. Pokud takový předpis neexistuje, nebo odborná způsobilost není tímto předpisem upravena, je podmínka odborné způsobilosti uvedena přímo v příloze živnostenského zákona.³³

Od účinnosti novely živnostenského zákona č. 356/1999 Sb. bylo možné nahradit odbornou způsobilost, spočívající ve vyučení v oboru nebo ve středoškolském vzdělání zakončeném maturitní zkouškou, dokladem o rekvalifikaci a dokladem o vykonání čtyřleté praxe v oboru. Toto ustanovení bylo do zákona včleněno z toho

---

³² HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 121 - 122

³³ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 28

důvodu, že pro některé vázané živnosti nelze získat vzdělání na příslušné škole, protože se daný obor nevyučuje.

Od roku 2002 (novela zákona č. 174/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 356/1999 Sb.) bylo navíc možné u osob, které již příslušnou živnost provozovali, nebo pro ni byli ustanoveni jako odpovědní zástupci, nevyžadovat odbornou způsobilost, spočívající v délce praxe (od roku 2004 toto bylo omezeno pouze na případy, kdy dotyčný provozoval, nebo byl ustanoven jako odpovědný zástupce alespoň po dobu poloviny délky vyžadované praxe).

Poslední novelou živnostenského zákona č. 130/2008 Sb. došlo jak ke zrušení možnosti nahrazovat odbornou způsobilost spočívající ve vyučení v oboru a středoškolském vzdělání zakončeném maturitní zkouškou, tak k možnosti odpuštění praxe.

Tato ustanovení nebyla však zrušena definitivně, možnost náhrady školního vzdělání rekvalifikací a příslušnou praxí byla včleněna pro některé živnosti přímo do přílohy živnostenského zákona.

4.2.3 Živnosti koncesované

Způsobilost živností koncesovaných je obecně upravena v § 27 živnostenského zákona a konkrétně je k jednotlivým živnostem uvedena v příloze č. 3 živnostenského zákona obsahující taxativní seznam živností koncesovaných, včetně jejich odborné způsobilosti, popř. dalších podmínek provozování živnosti.

Mezi koncesované živnosti jsou zahrnuty převážně činnosti, k jejichž provozování je potřebný souhlas jiného orgánu státní správy podle zvláštního zákona.

Stejně jako je tomu u živností vázaných, tak i u živností koncesovaných, živnostenský zákon buď přímo předepisuje zvláštní podmínky, nebo výslovně odkazuje na příslušná ustanovení zvláštních právních předpisů, které obsahují speciální požadavky.

Také u živností koncesovaných byla od roku 2000 do roku 2008 dána možnost nahradit odbornou způsobilost spočívající ve vyučení v oboru nebo ve středoškolském vzdělání zakončeném maturitní zkouškou, dokladem o rekvalifikaci a dokladem o vykonání čtyřleté praxe v oboru. Přesto, že tato možnost daná § 27 živnostenského zákona byla zákonem č. 130/2008 Sb. zrušena, u některých živností stále existuje

možnost doložení kvalifikace tímto způsobem. Jedná se o živnosti, u kterých je v příloze č. 3 živnostenského zákona tato možnost přímo uvedena.

Živnostenský úřad může podnikateli uložit podmínky provozování živnosti na základě živnostenského zákona, zvláštních právních předpisů, nebo na základě stanoviska orgánu státní správy, který se vyjadřuje ke koncesi.

Mezi nejčastější podmínky zařadím např. bezúhonnost všech zaměstnanců, nebo spolehlivost ve smyslu zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky (tzv. lustrační zákon). Spolehlivost je dokládána tzv. „lustračním osvědčením“, vydaným Ministerstvem vnitra České republiky v souladu s výše uvedeným zákonem a čestným prohlášením učiněným taktéž v souladu s uvedeným zákonem.

Od roku 1992 se podmínka spolehlivosti vztahovala na všechny žadatele o zákonem určené koncese. Zákonem č. 422/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 451/1991 Sb., byla tato povinnost omezena pouze na žadatele o danou koncesi, narozené do 30.11.1971.

4.3 Přílohy živnostenského zákona

V průběhu této práce jsem se již několikrát zmínila o přílohách živnostenského zákona.

Ke změnám přílohy živnostenského zákona dochází velmi často. Je to dáno zejména novelizacemi zvláštních právních předpisů, které upravují oblast podnikání, pro kterou je třeba získat příslušné živnostenské oprávnění. Nejen, že se mění odborná způsobilost u jednotlivých živností, ale poměrně často dochází k přesunům živností mezi jednotlivými přílohami. V některých případech dokonce dochází k přesunu mezi přílohami živnostenského zákona a činnostmi, které jsou ze živnostenského zákona vyloučeny.

V případě přesunu živností by mělo být pozměňovacím zákonem ošetřeno zároveň přechodné ustanovení, které tuto skutečnost řeší. Obecně přechodná ustanovení fungují tak, že pokud se mění živnosti v posloupnosti z koncesované, vázané, řemeslné na volnou živnost, nemusí být nic dokládáno. Pouze se v některých případech vystavil nový průkaz živnostenského oprávnění. Pokud se však živnosti přesouvaly od volné do řemesla, případně do vázané, nebo koncesované živnosti, byla ve většině případech stanovena v přechodných ustanovení podmínka odborné způsobilosti.

Z mého pohledu dochází až příliš často ke zcela zbytečným přesunům mezi jednotlivými přílohami. Považuji za velmi důležité upozornit na tuto skutečnost už jen proto, že z toho plyne v mnoha případech zátěž pro podnikatele.

Píši zde o zbytečném přesunu, protože existuje mnoho živností, které se v průběhu let měnily mezi jednotlivými přílohami několikrát. Bohužel, jak uvidíme hned na prvním příkladu, ne vždy se podaří zákonodárcům přesuny živností bez problémů „legalizovat“.

Např. živnost „výroba zubních náhrad“. Tato činnost nebyla do 29.2.2000 živností. Zákonem č. 356/1999 Sb. byl s účinností od 1.3.2000 do koncesovaných živností začleněn obor živnosti „výroba a opravy zubních náhrad“. Na tuto změnu se nevztahovalo přechodné ustanovení. Z toho vyplývá, že dnem 1.3.2000 by měli mít všichni, kteří podnikají v této oblasti, koncesní listinu s předmětem podnikání „výroba a opravy zubních náhrad“. Zákonem č. 149/2000 Sb., byla tato živnost k 13.6.2000 ze živnostenského zákona opět vyloučena.

Dalším příkladem nesmyslnosti je provozování lyžařských vleků. Původní živnost volná byla zákonem č. 191/2006 Sb. k 11.6.2006 vložena mezi živnosti vázané. Podnikatelé museli do 10 měsíců ode dne účinnosti doložit odbornou způsobilost. Zákonem č. 130/2008 Sb. byla však ke dni 1.7.2008 živnost vázaná opět přesunuta do živnosti volné.

Mezi další konkrétní případy zařadím také živnosti „činnost účetních poradců“ a „masérské služby“. Od roku 1992 byly živností vázanou, v roce 1996 se z nich stala živnost volná. Od roku 2000 jsou opět živností vázanou. Průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu je na tom podobně až na skutečnost, že od roku 2008 je opět živností volnou.

Fotografické služby byly živností volnou, od 1.3.2000 se staly živností řemeslnou. Podnikatelé doložily doklady o vzdělání, případně ustanovili odpovědného zástupce a od 1.7.2008 je tato činnost opět živností volnou.

Dalším příkladem, je činnost provozování čerpacích stanic. Tato činnost v průběhu let cestovala od živnosti koncesované, po vázanou, až se z ní stala živnost volná.

Pokud budeme procházet minulost příloh živnostenského zákona, nalezneme zde mnoho takových případů. V tomto směru se domnívám, že je pravděpodobně největší mínus živnostenského zákona.

4.4 Zákon o uznávání odborné kvalifikace

Na předchozích stránkách této práce jsem se zmiňovala o zvláštních podmínkách provozování živnosti. Abych mohla tuto problematiku uzavřít, je třeba se zmínit o zákonu č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

V souladu s tímto zákonem může být odborná způsobilost reglementovaných živností doložena dokladem, který vydal uznávací orgán, kterým je v tomto případě Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. Doklad o uznání odborné kvalifikace vydaný uznávacím orgánem dále živnostenský úřad nezkontroluje.

Živnostenský úřad může ale i sám postupovat v souladu s výše uvedeným zákonem. Od 1.5.2004 byla možnost postupovat v souladu se zákonem č. 18/2004 Sb. u všech řemeslných živností. Pro živnosti vázané a koncesované tato možnost platila pouze u živností, kde to bylo stanoveno přílohou živnostenského zákona.

Novelou živnostenského zákona účinnou od 1.7.2008 byl postup podle zákona o uznávání odborné kvalifikace včleněn přímo do živnostenského zákona, konkrétně do § 7, mezi zvláštní podmínky provozování živnosti.

Tento postup si zde dovoluji citovat přímo ze zákona.

Odbornou způsobilost může občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie prokázat též doklady o odborné kvalifikaci, které osvědčují, že předmětnou činnost vykonával v jiném členském státě Evropské unie.

- a) po dobu 6 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi,
- b) po dobu 3 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci, vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího nejméně tříleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,
- c) po dobu 4 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího nejméně dvouleté vzdělání a přípravu, které jej odborně

- připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,
- d) po dobu 3 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba, prokáže-li, že vykonával předmětnou činnost nejméně 5 let v pracovněprávním vztahu, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi,
  - e) po dobu 5 po sobě jdoucích let ve vedoucím postavení, z toho nejméně 3 roky v odborné funkci s odpovědností za nejméně jedno oddělení podniku, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci, vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího nejméně tříleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,
  - f) po dobu 5 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi,
  - g) po dobu 3 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, prokáže-li, že vykonával předmětnou činnost nejméně 5 let v pracovněprávním vztahu, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi,
  - h) po dobu 5 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci, vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího nejméně tříleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,
  - i) po dobu 6 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci, vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího nejméně dvouleté vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,
  - j) po dobu 3 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi,
  - k) po dobu 2 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon

předmětné činnosti v členském státě původu,

l) po dobu 2 po sobě jdoucích let jako samostatně výdělečně činná osoba nebo ve vedoucím postavení, prokáže-li, že vykonával předmětnou činnost nejméně 3 roky v pracovněprávním vztahu, přičemž výkon činnosti nesmí být ukončen více než 10 let před ohlášením živnosti nebo podáním žádosti o koncesi, nebo

m) po dobu 3 po sobě jdoucích let v pracovněprávním vztahu, je-li držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci, vydaného nebo uznaného příslušným orgánem nebo institucí členského státu a potvrzujícího vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu,

pokud tak stanoví § 21 odst. 2 u řemeslných živností uvedených v příloze č. 1

k tomuto zákonu nebo u jednotlivých vázaných nebo koncesovaných živností přílohy č. 2 nebo 3 k tomuto zákonu; při posuzování odborné způsobilosti se použije zákon o uznávání odborné kvalifikace.³⁴

4.5 Náležitosti ohlášení živnosti, žádosti o udělení koncese

Při ohlášení živnosti, resp. žádosti o koncesi, je dotyčný povinen uvést zákonem stanovené údaje a doložit doklady, prokazující splnění všeobecných a zvláštních podmínek provozování živnosti, případně jiné náležitosti, které stanoví zákon.

V tomto směru došlo v živnostenském zákoně k mnohým změnám. Ať už pouze k upřesňování termínů specifikujících náležitosti podání, nebo ke změnám samotných náležitostí.

4.5.1 Zákonem stanovené údaje

Při vstupu do podnikání je podnikatel povinen uvést určité údaje, které se zapisují do živnostenského rejstříku a které charakterizují osobu podnikatele a jeho podnikatelskou činnost.

Mezi osobní údaje fyzické osoby patří jméno a příjmení (dříve se uvádělo také obchodní jméno), státní občanství, bydliště a rodné číslo (pokud není přiděleno, tak datum narození). V případě provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce, pak i uvedené údaje týkající se jeho osoby. Právní osoba uvede svou obchodní firmu (dříve byl používán termín obchodní jméno), popř. název, sídlo, právní

---

³⁴ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 111 - 112

formu, osobní údaje osob, které jsou jejím statutárním orgánem, případně osobní údaje odpovědného zástupce.

Mezi další náležitosti spadají údaje týkající se samotné podnikatelské činnosti, tj. předmět podnikání, místo podnikání, identifikační číslo (pokud již bylo v minulosti přiděleno), provozovny (pokud jsou zřízeny), případně dobu ukončení podnikání, pokud je zamýšleno, nebo zákonem stanoveno provozovat živnost na dobu určitou. Od roku 1996 se uvádí také datum zahájení provozování živnosti a údaj o tom, zda hodlá podnikatel provozovat živnost průmyslovým způsobem.

Podnikatel dále uvádí, zda mu soud, nebo správní orgán uložil zákaz činnosti nebo zda u něho netrvá překážka v provozování živnosti. Od roku 2000 uvádí údaj, zda mu bylo v posledních třech letech zrušeno živnostenské oprávnění podle § 58 odst. 2, 3 nebo 4 živnostenského zákona a zda pro provozování živnosti zaměstnává zaměstnance.

Zákonem 167/2004 Sb., byla zrušena povinnost uvádět, zda pro provozování živnosti zaměstnává podnikatel zaměstnance a zákonem č. 130/3008 Sb. byl zrušen údaj o tom, zda provozuje živnost průmyslovým způsobem, vzhledem k tomu, že tato forma podnikání byla tímto zákonem zrušena.

4.5.2 Zákonem stanovené doklady

V době účinnosti živnostenského zákona bylo potřeba k ohlášení živnosti (resp. žádosti o koncesi) připojit pouze následující doklady:

Fyzická osoba výpis z rejstříku trestů ne starší šesti měsíců, a je-li ustanoven odpovědný zástupce, též výpis z rejstříku trestů odpovědného zástupce a doklady prokazující odbornou způsobilost, popřípadě odbornou způsobilost odpovědného zástupce.

Právnícká osoba výpis z rejstříku trestů svého odpovědného zástupce a doklady prokazující odbornou způsobilost odpovědného zástupce. U ohlášení, resp. žádosti právnické osoby, která dosud nebyla zapsána do obchodního rejstříku, byla stanovena povinnost doložit doklad o jejím založení.

V případě zřízení provozovny bylo třeba doložit k podání souhlas obce k umístění této provozovny v obci.

Novelou živnostenského zákona platnou od roku 1996 byla vyňata povinnost dokládat souhlas obce s umístěním provozovny a byly vloženy další náležitosti, které musel podnikatel při ohlášení, resp. žádosti o koncesi, doložit.

Podnikateli tak nastala povinnost doložit doklad o zaplacení správního poplatku, výpis z obchodního rejstříku (pokud v něm byla osoba zapsána) a nově bylo zavedeno doložení čestného prohlášení odpovědného zástupce o tom, že souhlasí s ustanovením do funkce a s převzetím povinností v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem. Pokud byla živnost provozována průmyslovým způsobem, pak doklady prokazující tuto skutečnost.

Žadatel v žádosti o koncesi je povinen uvést též údaje podle zvláštních předpisů a doložit je doklady, které jsou nezbytné k zaujetí stanoviska příslušného orgánu státní správy podle § 52 odst. 1 tohoto zákona.³⁵

Od 1.3.2000 došlo k upřesnění některých ustanovení a zároveň k doplnění dalších dokladů, které je podnikatel povinen živnostenskému úřadu předložit. Touto novelou nebyla žádná povinnost vyňata.

Platnost rejstříku trestů byla omezena na 3 měsíce, nadále platila povinnost doložení dokladů prokazující odbornou způsobilost (případně odbornou způsobilost odpovědného zástupce) a platnost výpisu z obchodního rejstříku byla stanovena na tři měsíce. Podpis odpovědného zástupce na čestném prohlášení musel být úředně ověřen, pokud nebyl učiněn před pracovníkem živnostenského úřadu

Nově bylo stanoveno:

Má-li ohlašovatel živnosti (resp. žadatel o koncesi) sídlo nebo místo podnikání na území České republiky, je povinen předložit i doklad o vlastnickém nebo jiném právu (například nájemní smlouvu) k objektům nebo prostorám, ve kterých je místo podnikání nebo sídlo umístěno. Tato povinnost se nevztahuje na případy, kdy je místo podnikání shodné s bydlištěm ohlašovatele.³⁶

Zákonem č. 167/2004 Sb. byla vložena do náležitostí ohlášení, resp. žádosti o koncesi, pouze povinnost doložení tohoto dokladu u fyzické osoby:

Doklad o tom, že nemá daňové nedoplatky, pokud na území České republiky podnikala nebo podniká. Doklad vyhotoví místně příslušný finanční úřad; doklad nesmí být starší než 3 měsíce. Doklad o tom, že nemá nedoplatky na platbách pojistného

---

³⁵ BABŠICKÁ, V., *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1.1.1996 s komentářem, včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vyd. Praha: POLYGON, 1996. 266 s. ISBN 80-85967-21-9, s. 126

³⁶ BABŠICKÁ, V., *Živnostenský zákon s komentářem*. 5. vyd. Praha: POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-011-8, s. 82

na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud na území České republiky podnikala nebo podniká; doklad nesmí být starší než 3 měsíce.³⁷

Tato povinnost byla zanedlouho zrušena, a to k 30.10.2007

V současné době platí níže uvedené znění živnostenského zákona, které přinesl zákon č. 130/2008 Sb. Tímto zákonem došlo k upřesnění a ke zmírnění některých požadavků (popř. jejich vypuštění).

Fyzická osoba připojí k ohlášení, pokud zákon nestanoví jinak,

- a) doklad prokazující její odbornou způsobilost, popřípadě odbornou způsobilost odpovědného zástupce, pokud ji zákon vyžaduje,
- b) doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor, do nichž umístil místo podnikání, liší-li se od bydliště (§ 5 odst. 2), nebo v nichž je na území České republiky umístěna organizační složka podniku zahraniční osoby; k doložení právního důvodu pro užívání prostor postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, kde jsou prostory umístěny, že s umístěním souhlasí; má-li fyzická osoba bydliště v sídle obecního úřadu, musí doložit souhlas obce s umístěním místa podnikání v jeho sídle,
- c) prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce; podpis na prohlášení musí být úředně ověřen, neučinil-li odpovědný zástupce prohlášení osobně před živnostenským úřadem,
- d) doklad o zaplacení správního poplatku podle zvláštního právního předpisu.

Právnícká osoba připojí k ohlášení

- a) doklad prokazující odbornou způsobilost odpovědného zástupce,
- b) doklad o tom, že právnícká osoba byla zřízena nebo založena, pokud se nezapisuje do obchodního či obdobného rejstříku nebo pokud ještě zápis nebyl proveden, anebo doklad o tom, že právnícká osoba je zapsána do obchodního či obdobného rejstříku, pokud již byl zápis proveden;
- c) doklad, prokazující právní důvod pro užívání prostor, v nichž má právnícká osoba na území České republiky sídlo, není-li ohlašovaná adresa sídla již zapsána v obchodním rejstříku nebo jiné evidenci, pokud je tento doklad stanoven zvláštním právním předpisem jako podmínka zápisu do této evidence;

---

³⁷ ASPI verze 11, *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění změn a doplňků*). § 46, účinný od 1.5.2004

- k doložení právního důvodu pro užívání prostor postačí písemné prohlášení vlastníka nemovitosti, bytu nebo nebytového prostoru, kde jsou prostory umístěny, případně prohlášení osoby oprávněné nemovitostí, bytem nebo nebytovým prostorem jinak nakládat, že s umístěním souhlasí,
- d) prohlášení odpovědného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce; podpis na prohlášení musí být úředně ověřen, neučinil-li odpovědný zástupce prohlášení osobně před živnostenským úřadem,
  - e) doklad o zaplacení správního poplatku podle zvláštního právního předpisu.

5 Podmínky výkonu živnostenského oprávnění

Kromě podmínek provozování živnosti, které podnikatel prokazuje při vstupu do podnikání a musí trvat po celou dobu platnosti jeho živnostenského oprávnění, existují ještě tzv. **podmínky výkonu živnostenského oprávnění**, nebo také označované jako **povinnosti při provozování živnosti**. Tyto podmínky musí dodržovat podnikatel, popř. jiné osoby, které se přímo účastní podnikání. Na tyto podmínky není vázán vznik živnostenského oprávnění.

Jmenované podmínky jsou stanoveny jednak přímo v živnostenském zákoně a jednak zvláštními právními předpisy, které musí podnikatel dodržovat, podle toho jakou konkrétní živnost bude provozovat.³⁸

5.1 Povinnosti uvedené v živnostenském zákoně

Povinnosti podnikatele jsou uvedeny v jednotlivých ustanoveních živnostenského zákona.

Jedna z nejzásadnějších povinností, která však zůstala od prvopočátku zachována, je povinnost oznámit všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny jako náležitosti ohlášení živnosti, nebo jako náležitosti žádosti o koncesi. Od 1.7.2008 však podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku nemusejí tyto změny živnostenskému úřadu oznamovat, pokud již byly provedeny v obchodním rejstříku.

---

³⁸ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 47

V roce 1992 byly povinnosti podnikatele stanoveny obecně v § 29 živnostenského zákona. Jednalo se o nejvýznamnější povinnosti z hlediska ochrany veřejných zájmů.

Podnikatel je povinen při provozování živnosti co nejúčinněji chránit životní a pracovní prostředí, přírodní zdroje a kulturní památky před škodlivými účinky, které mohou být jeho činností vyvolány. Podnikatel je povinen budovat zařízení na ochranu životního a pracovního prostředí před škodlivými účinky, které jsou nebo mohou být jeho činností vyvolávány, uvádět tato zařízení do provozu společně s příslušným výrobním nebo nevýrobním zařízením a trvale zajišťovat jejich plynulý a účinný chod.³⁹

Mezi konkrétní povinnosti pak např. patřilo umožnění pracovníkům živnostenského úřadu prohlídku provozovny, řádně označit provozovnu v souladu s živnostenským zákonem, vést inspekční knihu, hodnověrně prokazovat způsob nabytí zboží a materiálu, nebo označit zboží cenami.

K rozšíření povinností podnikatele při provozování živnosti došlo novelou k 1.3.2000. Jednalo se zejména o povinnosti vůči živnostenskému úřadu a povinnosti při prodeji zboží nebo poskytování služeb. V každém případě došlo ke zpřísnění vůči předešlé právní úpravě, kde bylo stanoveno vůči živnostenskému úřadu jen několik málo povinností. Dle mého názoru se jednalo o zásadní novelu živnostenského zákona, která zavedla mnoho nových podstatných podmínek, které byly dalšími zákony už jen upřesňovány. Již se nejednalo se o podmínky, které byly řešeny v jiných právních předpisech, jak tomu bylo v předešlé právní úpravě (viz např. ochrana životního prostředí, označování zboží cenami), jednalo se o zcela nové podmínky, které podnikatele zavazovaly k určitým povinnostem vůči živnostenskému úřadu.

Od novely se jednalo zejména o tyto povinnosti

- Oznamit přerušování provozování živnosti v případě, že podnikatel nehodlá provozovat živnost po dobu delší než je šest měsíců.
- Oznamit pokračování provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno.
- Mít na provozovně pro účely kontroly průkaz živnostenského oprávnění.
- Zajistit v místě podnikání, sídle a v místě organizační složky přijímání písemností.

---

³⁹ DĚDIČ, J., KRÍŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991, s. 54

- Zajistit na provozovně určené pro styk se zákazníkem osobu splňující podmínku českého jazyka.
- Podnikatel je povinen zajistit, aby provozovna byla způsobilá pro provozování živnosti podle zvláštních předpisů, byla řádně označena a aby pro každou provozovnu byla ustanovena osoba, odpovědná za činnost provozovny.⁴⁰
- Provozovnu mít trvale a zvenčí viditelně označenu.
- Na základě žádosti živnostenského úřadu sdělit údaje o tom, zda živnost provozuje a předložit o této skutečnosti příslušné doklady.

Důležitou změnu přinesl zákon č. 119/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s nárůstem kriminality byla použita přísnější opatření pro kontrolu provozu zastaváren, prodejců použitého zboží a zprostředkovatelů prodeje použitého zboží. Došlo ke zpřísnění podmínek výkupu tohoto zboží a jeho držení.

Podnikatel je povinen, jde-li o nákup použitého zboží nebo zboží bez dokladu nabytí, přijímání tohoto zboží do zástavy nebo zprostředkování jeho nákupu či přijetí do zástavy, před uzavřením smluvního vztahu identifikovat jeho účastníky a předmět smluvního vztahu, vést evidenci o těchto skutečnostech, a to včetně data uzavření tohoto smluvního vztahu.⁴¹

5.2 Příloha č. 5 živnostenského zákona

Přijetím zákona č. 356/1999 Sb. se zavedla pro podnikatele povinnost zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v nařízení vlády pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti. Ačkoli zmocňovací ustanovení živnostenského zákona bylo účinné od 1.3.2000, nařízení vlády nabylo účinnosti až 1.10.2001. Požadavky odborné způsobilosti, stejně jako zmíněný seznam živností, byl uveden v nařízení vlády č. 209/2001 Sb., kterým se stanoví seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost stanovenou tímto nařízením.

⁴⁰ BABŠICKÁ, V., *Živnostenský zákon s komentářem*. 5. vyd. Praha: POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-011-8, s. 49

⁴¹ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 124

Jedná se zejména o ty živnosti, při nichž dochází k přímému kontaktu mezi klientem a osobou poskytující službu. Mezi jejich zástupce můžeme jmenovat např. živnost s předmětem podnikání „masérské, rekondiční a regenerační služby“, „provozování solárií“, „kosmetické služby“, nebo „činnosti, při kterých je porušována integrita lidské kůže“.

Novelou živnostenského zákona č. 130/2008 bylo toto nařízení zrušeno a seznam živností se stal přílohou č. 5 živnostenského zákona.

K těmto vyjmenovaným živnostem je dále stanovena pro podnikatele povinnost vedení evidence o osobách, které splňují podmínky odborné způsobilosti a uchovávat kopie dokladů minimálně 3 roky ode dne výkonu prací těmito osobami.

5.3 Povinnosti stanovené jinými právními předpisy

Pro všechny živnosti platí, že podnikatel je povinen dodržovat povinnosti vyplývající pro něj ze živnostenského zákona a ze zvláštních právních předpisů.

Existují právní předpisy, kterými se musí řídit podnikatel, který podniká v působnosti tohoto právního předpisu, v konkrétním odvětví. Zvláštními právními předpisy mohou být např. předpisy hygienické, na ochranu životního prostředí, nebo na ochranu spotřebitele.

V některých případech může nastat situace, kdy živnostenský zákon ukládá pouze všeobecné podmínky provozování živnosti, ale pro výkon určité činnosti je třeba splnit podmínky dané zvláštním právním předpisem.

Jako příklad si dovolím uvést následující situaci:

Podnikatel provozuje podle předchozí právní úpravy ohlašovací živnost vázanou „provozování lyžařských vleků“. S účinností od 1.7.2008 se uvedená živnost stala ohlašovací živností volnou. Odborná způsobilost, která je podle současné právní úpravy stanovena vyhláškou č. 100/1995 Sb., Řád určených technických zařízení ve znění pozdějších předpisů, se vztahuje na všechny osoby, které hodlají provádět vlastní obsluhu, údržbu a opravy uvedeného zařízení. Z hlediska bezpečnosti provozu lyžařských vleků se tato regulace jeví jako dostačující a je nadbytečné požadavek na kvalifikaci uplatňovat při vstupu do živnostenského podnikání.⁴²

---

⁴² HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 30

Mezi další obory živnosti volné, pro které se podmínka způsobilosti při ohlášení živnosti nepožaduje, ale při samotném výkonu ano, je např. obor „projektování pozemkových úprav“, nebo obor „činnost odborného lesního hospodáře“.

V prvním případě vyžaduje zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jiném zemědělském majetku, ve znění pozdějších předpisů tzv. úřední oprávnění vydané v souladu s § 18 tohoto zákona.

Pro činnost odborného lesního hospodáře je třeba vlastnit licenci podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění změn a doplňků.

Mezi další nejznámější průkazy mohu vyjmenovat např. profesní osvědčení dopravců, nebo svářečský průkaz svářečů, v odvětví elektřiny se jedná o nejružnější osvědčení a oprávnění, která musí osoba získat, aby mohla činnost vykonávat.

Z výše uvedeného vyplývá, že není důležité pouze získat živnostenské oprávnění, ale aby mohla být činnost vykonávána v souladu se zákonem, je nutné řídit se právními předpisy upravující oblast, ve které chceme podnikat.

6 Podnikání zahraničních osob

Účelně jsem se po celou dobu své práce vyhýbala podnikání zahraničních osob. Pokud bych zde měla popisovat podrobně vývoj živnostenského podnikání, týkající se zahraničních osob, vydalo by to na další bakalářskou práci.

Já se zde pokusím v několika větách uvést pouze to, co osobně považuji u podnikání těchto subjektů za nejvýznamnější.

Nejprve je důležité uvést, kdo se považuje za zahraniční osobu. Zahraniční osobou se rozumí fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky.

Od účinnosti novely živnostenského zákona mohla zahraniční osoba podnikat na území našeho státu za stejných podmínek jako osoba česká. Musela však ustanovit odpovědného zástupce.

Od účinnosti zákona č. 286/1995 Sb. musela mít zahraniční fyzická osoba na území České republiky povolený pobyt a doložit výpis z rejstříku trestů, případně rovnocenný doklad ze země svého původu. Právnická osoba byla povinna doložit výpis z obchodního, případně jiného rejstříku vedeného ve státě svého sídla, v pozdějších

letech byla tato povinnost doplněna o předložení dokladů prokazujících provozování podniku v zahraničí.

Od 1.3.2000 mají zahraniční osoby předložit doklad prokazující vztah k místu podnikání, případně k sídlu společnosti.

Zlomovým zákonem v otázkách zahraničních osob byl zákon č. 167/2004 Sb. Tímto zákonem se začaly rozlišovat zahraniční osoby, které jsou občanem členského státu Evropské unie. Tyto osoby již nemusely mít na území České republiky povolený pobyt a nevztahovala se na ně povinnost zápisu do obchodního rejstříku. Zároveň dokládání dokladů o bezúhonnosti bylo pro ně specifické. Právnícké osoby od účinnosti novely nemusely dokládat doklady o provozování podniku v zahraničí (pouze výpis z obchodních či jiného rejstříku, kde byli v zemi původu zapsáni).

6.1 Dočasné poskytování služeb

Ačkoli jsem podnikání zahraničních osob pouze naznačila, ráda bych se více zmínila o možnosti, kterou mají zahraniční podnikatelé od 1.5.2004.

Datem přistoupením České republiky do Evropské unie, tedy k 1.5.2004, došlo ke změně podmínek podnikání zahraničních osob. Konkrétně se jedná o fyzické osoby, které jsou státním příslušníkem členského státu Evropské unie, který je na území členského státu Evropské unie oprávněn provozovat podnikatelskou činnost a dále právnické osoby se sídlem, ústřední správou, nebo hlavním místem své podnikatelské činnosti v některé z členských států Evropské unie, která je na území členského státu Evropské unie oprávněna provozovat podnikatelskou činnost. Tato výhoda se vztahuje také na státní příslušníky dalších smluvních států Dohody o Evropském hospodářském prostoru, občany Švýcarské konfederace a právnické osoby se sídlem na území těchto států.

Uvedené osoby mohou dle § 69a živnostenského zákona na území České republiky dočasně poskytovat služby v rozsahu svého podnikatelského oprávnění, aniž by na území České republiky museli získat příslušné živnostenské oprávnění.

V souladu s novelizací zákona 18/2004 Sb. došlo od 1.7.2008 ke zpřísnění výše uvedeného ustanovení. V případě, že je provozovaná činnost, která je živností a pro jejíž provozování se vyžaduje splnění zvláštní podmínky odborné způsobilosti (= řemeslná, vázaná, koncesovaná), je osoba povinna písemně oznámit poskytování služeb na území České republiky uznávacímu orgánu a doložit doklady podle zákona o uznávání

odborné kvalifikace. Uznávacím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.

Při poskytování služeb se podnikatelé neřídí živnostenským zákonem, ale stejnými podmínkami jako ve státě svého působení. Výjimku tvoří ustanovení § 60a živnostenského zákona, který se týká živnostenské kontroly.

V rámci živnostenské kontroly mohou zaměstnanci živnostenského úřadu vyžadovat od zahraničních podnikatelů, aby prokázali oprávněnost poskytovat uvedené služby a zda splnili oznamovací povinnost. Jiná ustanovení se na tyto podnikatele nevztahují. Poskytovatel služeb má omezené povinnosti vůči živnostenskému úřadu, ale má povinnost dodržovat ustanovení právních předpisů, které se týkají faktického výkonu činnosti. Pokud živnostenský úřad zjistí, že při poskytování služeb může dojít k vážnému ohrožení důležitého zájmu, např. ohrožení zdraví, majetku, ochrany životního prostředí apod., může tuto skutečnost oznámit Ministerstvu průmyslu a obchodu. Ministerstvo jako uznávací orgán, který je oprávněn ve smyslu zákona č. 18/2004 Sb. přezkoumávat odbornou kvalifikaci poskytovatele služeb, může při zjištění závažných nedostatků poskytování služeb zakázat.⁴³

Zda je regulovaná činnost vykonávána dočasně nebo příležitostně se posuzuje zejména s ohledem na dobu trvání, četnost, pravidelnost a nepřetržitost výkonu činnosti na území České republiky.⁴⁴

7 Živnostenské úřady od roku 1992 až po současnost

7.1 Struktura a pravomoci živnostenských úřadů

Soustava a pravomoci živnostenských úřadů jsou zakotveny v **zákoně č. 570/1991 Sb.**, o živnostenských úřadech, v platném znění, který vešel v účinnost 1.1.1992. Výkon státní správy v oblasti živnostenského podnikání je rozdělen mezi orgány státní správy a orgány samosprávy pověřené výkonem státní správy v přenesené působnosti.

---

⁴³ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 40

⁴⁴ ASPI verze 11, *Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů*. § 36a odst. 1

Od účinnosti tohoto zákona až do roku 2002 se soustava a pravomoci živnostenských úřadů zásadně nezměnily.

Existovaly 3 druhy živnostenských úřadů, a to obecní živnostenské úřady, okresní živnostenské úřady a Živnostenský úřad České republiky.

Do jejich působnosti náleželo:

Obecní živnostenské úřady především vykonávaly činnosti v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem týkající se živností ohlašovacích volných a prováděly živnostenskou kontrolu.

Okresní živnostenské úřady především vykonávaly činnosti v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem, týkající se živností koncesovaných, řemeslných a vázaných (od 1.1.1996 živnosti provozované průmyslovým způsobem) a prováděly živnostenskou kontrolu. Rozhodovaly o odvolání proti rozhodnutí obecních živnostenských úřadů a vedly živnostenský rejstřík.

Na území hlavního města Prahy vykonávaly působnost okresních a obecních živnostenských úřadů samostatné živnostenské odbory pověřených úřadů městských částí a samostatný živnostenský odbor Magistrátu úřadu hlavního města Prahy.

Živnostenský úřad České republiky vedl ústřední evidenci všech podnikatelů, kterým bylo vydáno živnostenské oprávnění a rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí okresních živnostenských úřadů. Živnostenský úřad České republiky nebyl zřízen, jeho působnost vykonávalo Ministerstvo obchodu a cestovního ruchu České republiky (později Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky).

Zásadní změnu v soustavě a v pravomocích živnostenských úřadů přinesl zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, účinný k 1.1.2003.

Od tohoto data existuje následující struktura živnostenských úřadů:

- Obecní živnostenské úřady, kterými jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy
- Krajské živnostenské úřady, kterými jsou odbory krajských úřadů a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy

- Živnostenský úřad České republiky ⁴⁵
(jeho činnost vykonává Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, odbor živností)

V rámci reformy veřejné správy došlo ke sloučení obecních a okresních živnostenských úřadů a jejich kompetencí (okresní úřady byly zrušeny). Současně vznikly krajské živnostenské úřady.

Tím, že došlo ke sloučení obecních a okresních živnostenských úřadů, došlo ke spojení živnostenské agendy. Toto spojení přineslo velkou výhodu. Zatímco dříve podnikatel, požadující živnost volnou a některou ze živností reglementovaných, musel jak na obecní, tak na okresní živnostenský úřad, od 1.1.2003 už může všechna podání vyřešit na jednom úřadu. Odbourala se tak zmatečnost, ke které často docházelo. Podnikatelé mnohdy nevěděli, na který živnostenský úřad se obrátit a v případě, že chtěli více druhů živností, museli na úřady oba.

Z pohledu pracovníka živnostenského úřadu můžu však říci, že tato reforma měla i jednu významnou nevýhodu, týkající se živnostenské kontroly.

Včleněním živnostenské kontroly do struktury samosprávného úřadu došlo k ovlivňování výkonu této činnosti ze strany obecních úřadů. Výkon kontroly by měl být především nezávislý, neovlivnitelný. Praxe je však bohužel jiná. Pracovníci živnostenské kontroly často dostávají od orgánů obce podněty k provedení živnostenské kontroly, které mnohdy bývají z pohledu účelnosti zbytečné. Provádějí se například opakované kontroly ubytování, nebo jsou pracovníci živnostenského úřadu povinni kontrolovat skutečnosti, které spadají do působnosti samosprávy, např. platby za odpady.

Další problém se týká ukládání pokut živnostenskými úřady. Pokuty jsou příjmem obce a obec s nimi počítá již při sestavování svého rozpočtu. Pracovníci živnostenského úřadu jsou tímto ovlivněni, např. při výši uložení sankce.

Jak bylo zmíněno již na začátku této kapitoly, výkon živnostenského úřadu je výkon státní správy v přenesené působnosti. Obce, stejně tak radní, starostové, nebo zastupitelé jsou velmi často podnikatelé. Pro pracovníky živnostenských úřadů bývá mnohdy těžké zůstat objektivní, pokud se vykonávaná kontrola provádí u některého z výše uvedených podnikatelských subjektů.

---

⁴⁵ ASPI verze 11, *Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů*. § 1, účinný od 1.1.2003

V současné době mezi základní činnosti živnostenských úřadů patří:

Obecní živnostenský úřad

- Vykonává činnosti v rozsahu stanoveném živnostenským zákonem.
Ve smyslu provedených změn vykonávají obecní živnostenské úřady činnosti v oblasti živností koncesovaných, živností ohlašovacích řemeslných, vázaných a živností volné, tzn. přijímání ohlášení či žádostí o koncesi, vydávání výpisů ze živnostenského rejstříku, rozhodování o udělení koncese a následné vydání výpisu, provádění změn živnostenských oprávnění, atd.⁴⁶
- Za porušení povinností daných tímto zákonem podnikateli ukládají pokuty.
- Plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.
- Je provozovatelem živnostenského rejstříku.
- Je centrálním registračním místem (viz kapitola 7.2)

Krajský živnostenský úřad

Krajské živnostenské úřady vykonávají činnosti spočívající v řídicí, koordinační, kontrolní a metodické činnosti ve svém správním obvodu a jsou vůči obecním živnostenským úřadům odvolacím orgánem. V působnosti svého správního obvodu jsou provozovatelem živnostenského rejstříku a plní další úkoly stanovené zákonem o živnostenských úřadech a zvláštními právními předpisy.

Živnostenský úřad České republiky

- Zpracovává koncepce v oblasti živnostenského podnikání
- Vykonává řídicí, koordinační, kontrolní a metodickou činnost vůči krajským živnostenským úřadům; může nařídit živnostenským úřadům provedení živnostenské kontroly,
- V zákonem stanovených případech rozhoduje jako správní orgán první instance,
- Rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím krajských živnostenských úřadů
- Je správcem živnostenského rejstříku,
- Spolupracuje na úseku živnostenského podnikání s příslušnými správními úřady, v jejichž působnosti jsou odvětví, ve kterých se provozuje živnostenské podnikání, s hospodářskými komorami, podnikatelskými svazy a sdruženími
- Je oprávněn vyžadovat od ústředních správních úřadů potřebná stanoviska a vyjádření,

---

⁴⁶ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 100

- Plní další úkoly stanovené zvláštními právními předpisy⁴⁷

Živnostenský úřad České republiky vykonává působnost ústředního orgánu státní správy v oblasti živnostenského podnikání. Tento úřad do dnešního dne nebyl zřízen, jeho funkci plní Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, odbor živností.

Mezi další významné činnosti vykonávané živnostenskými úřady patří provádění kontroly.

Živnostenskou kontrolu provádějí v rámci své působnosti živnostenské úřady, které sledují, zda a jak sou plněny povinnosti stanovené živnostenským zákonem, ustanoveními zvláštních právních předpisů vztahujícími se na živnostenské podnikání, poskytování služeb podle § 69a živnostenského zákona a na podmínky provozování živnosti uložené v rozhodnutí o udělení koncese. Při kontrole plnění povinností, které vyplývají podnikateli pro provozování živnosti ze zvláštních předpisů, může živnostenský úřad vyžadovat od podnikatele doklady o splnění těchto povinností.⁴⁸

7.2 Centrální registrační místa

Na základě svého programového prohlášení vláda České republiky schválila usnesením č. 1006 ze dne 20.10.2004 projekt Zjednodušení administrativních postupů při zahájení a v průběhu podnikání (dále jen projekt ZAP). Projekt ZAP zjednodušuje vstup do podnikání a usnadňuje podnikatelům další kroky, související s plněním administrativních povinností a v průběhu jejich podnikatelské činnosti.

K 1.8.2006 nabyl účinnosti zákon č. 214/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Tímto zákonem došlo ke zřízení tzv. „centrálních registračních míst“ (dále jen CRM), jejichž činnost vykonávají obecní živnostenské úřady. CRM přijímají přihlášky a oznámení, které pro podnikatele vyplývají ze zvláštních právních předpisů v souvislosti s jejich podnikatelskou činností.

Podání na CRM se provádí prostřednictvím tzv. „Jednotného registračního formuláře“ (dále jen JRF). JRF nahrazuje různé typy formulářů pro podání, které podnikatel musel učinit před vstupem do podnikání, ale i během podnikání,

---

⁴⁷ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 299

⁴⁸ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 143

a to na živnostenském úřadě, finančním úřadě, správě sociálního zabezpečení, úřadu práce a zdravotní pojišťovně.⁴⁹

JRF obsahuje požadované náležitosti z jednotlivých úřadů, a tím se odstranilo opakované vyplňování totožných, zejména identifikačních údajů na registračních či přihlašovacích formulářích určených pro všechny dotčené orgány.

Ve vztahu k živnostenskému úřadu může podnikatel učinit veškerá podání na základě živnostenského zákona. Ve vztahu ostatním zmiňovaným úřadům se jedná o tyto přihlášky:

Fyzická osoba může společně s ohlášením živnosti nebo žádostí o koncesi na živnostenském úřadu

- podat přihlášku k daňové registraci nebo příslušné oznámení
- oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti
- podat přihlášku k důchodovému pojištění
- podat přihlášku k nemocenskému pojištění
- oznámit vznik volného pracovního místa nebo jeho obsazení
- podat oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Právnícká osoba může společně s ohlášením živnosti nebo žádostí o koncesi na živnostenském úřadě též

- podat přihlášku k daňové registraci nebo příslušné oznámení
- oznámit vznik volného pracovního místa nebo jeho obsazení⁵⁰

V praxi to znamená, že ohlašovatel, popř. žadatel o koncesi, může prostřednictvím CRM oznámit zahájení podnikatelské činnosti nejen živnostenskému úřadu, ale zároveň úřadům, na které by musel v minulosti osobně. Prostřednictvím CRM lze oznámit také změny, týkající se jeho podnikatelské činnosti, jako je např. změna bydliště nebo přerušování provozování živnosti. Údaje je povinen živnostenský úřad předat příslušným orgánům do 5 pracovních dnů.

Jak jsem se již výše zmínila, v posledních letech dochází ke zjednodušování administrativy při výkonu podnikatelské činnosti. Toto zjednodušení se vztahuje i na formu podání. Klasická papírová podání, která se používala desítky let, postupně nahrazují podání elektronická. Pokud chceme komunikovat s úřady, případně jinými

---

⁴⁹ Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živnosti. *Jednotný registrační formulář* [online]. 2009. Dostupné na [www: http://www.mpo.cz/dokument20082.html](http://www.mpo.cz/dokument20082.html).

⁵⁰ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 129 - 130

subjekty, nemusíme už za nimi osobně, ale od roku 2000 můžeme využít možnost učinit podání v elektronické podobě, opatřená zaručeným elektronickým podpisem.

Od 1.10.2008 mají podnikatelské subjekty možnost vytvářet elektronická podání na svém počítači a odesílat je (podepsané platným kvalifikovaným certifikátem podnikatele) do centrální Elektronické podatelny živnostenského rejstříku. Příslušný živnostenský úřad, který bude podnikatelem označen, podání zpracuje a pokud to bude možné, také je elektronicky vyřídí. Pro podnikatele, kteří nemají svůj počítač, nechtějí si pořizovat elektronický podpis nebo chtějí vyplnit složitější podání, je k dispozici obdobná aplikace na CRM všech živnostenských úřadů. Pracovník úřadu ve spolupráci s podnikatelem vytvoří podání na počítači a vytiskne je ve formě JRF, podnikatel údaje v podání zkontroluje a vlastnoručně podepíše. Poté je podání, obdobně jako z počítače podnikatele, odesláno k vyřízení do elektronické podatelny živnostenského rejstříku.⁵¹

Podnikatel se může rozhodnout, zda oznámení, které podal na živnostenském úřadě, požaduje zaslat i do informačních systémů finančního úřadu, úřadu práce, správy sociálního zabezpečení a zdravotních pojišťoven (stejně, jako je tomu při písemném podání).

Služby CRM jsou ve velké míře využívány, zmírňují podnikatelům náklady a šetří jejich čas. Elektronické formuláře, které mohou podnikatelé vytvářet přímo ze svého počítače jsou využívány prozatím sporadicky (konstatuji z vlastní praxe, získané na našem úřadu).

7.3 Czech POINT

Pokud jsem se zmínila o možnostech podání vůči živnostenskému úřadu, měla bych upozornit na další možnost, která je k dispozici od 1.7.2008.

Podání podle živnostenského zákona lze učinit také prostřednictvím tzv. „kontaktních míst veřejné správy“. Jedná se o místa vymezená zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona lze podání správním

---

⁵¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živností. *Elektronické podání do Živnostenského rejstříku z počítače podnikatele* [online]. 2008. Dostupné na [www: http://www.mpo.cz/dokument50317.html](http://www.mpo.cz/dokument50317.html).

orgánům činit v rozsahu a za podmínek stanovených jinými právními předpisy prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy (Czech POINT).⁵²

Czech POINT (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál) je rozšířen na obecních a krajských úřadech, zastupitelských úřadech, kancelářích Hospodářské komory, u držitelů poštovní licence a také v kancelářích notářů.

Podnikatel může učinit jakékoliv podání prostřednictvím výše uvedených kontaktních míst. Kontaktní místo přijaté podání neprodleně doručí obecnímu živnostenskému úřadu, který si podatel zvolí. Pokud si podatel obecní živnostenský úřad nezvolí sám, doručí se podání obecnímu živnostenskému úřadu podle místa podnikání podnikatele.⁵³

Na kontaktním místě je možné zároveň zažádat o výpis z živnostenského rejstříku.

K tomuto tématu jen podotknu osobní zkušenost, že kontaktní místa veřejné správy se prozatím v praxi mnoho nevyužívají.

8 Novela živnostenského zákona č. 130/2008 Sb.

Dne 1.7.2008 nabyl účinnosti zákon č. 130/2008 Sb. Jedná se o novelu živnostenského zákona, jejímž cílem mělo být zjednodušení vstupu do živnostenského podnikání novým subjektům a snížení administrativních povinností ve styku s živnostenským úřadem, v souladu se schválením projektu ZAP.

Tato novela přinesla mnoho změn, já se zde zaměřím pouze na změny, které osobně považuji, za velmi důležité pro vývoj živnostenského podnikání. Uvedené změny mají významný vliv nejen na činnost podnikatelů, ale i na činnost živnostenských úřadů.

8.1 Významné změny

První změnou, kterou zaznamenali všichni podnikatelé, kteří se dostavili po účinnosti novely na živnostenský úřad, je ukončení vydávání průkazů živnostenského oprávnění, kterými byly živnostenské listy a koncesní listiny. Tyto veřejné listiny nyní nahrazuje jediný dokument, kterým je výpis z živnostenského

---

⁵² HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 101

⁵³ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 102

rejstříku. K tomuto bych ráda podotkla, že právo provozovat živnost se však i nadále může prokazovat dosavadními živnostenskými listy a koncesními listinami, a to až do doby vydání prvního výpisu z živnostenského rejstříku. První výpis se podnikateli vydá na základě jeho žádosti, popř. na základě oznámení změny týkající se údaje, zapisujícího se na výpis z živnostenského rejstříku.

Další významná změna se týká živnosti volné. V současné době existuje pouze jedna volná živnost s předmětem podnikání „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Tato volná živnost obsahuje 80 oborů podnikání, jež jsou vytvořeny převážně na základě předchozích 125 volných živností.

Tato změna byla přínosem pro podnikatele, kteří před 1. červencem 2008 byli oprávněni podnikat v některé z původních živností volných. Zmínění podnikatelé mohou podle současné právní úpravy podnikat ve všech 80 oborech, bez nutnosti doložení dokladů, případně zaplacení správního poplatku.

Novinku, kterou uvítají zejména podnikatelé zapisující se do obchodního rejstříku je skutečnost, že pokud je změna provedena nejdříve v obchodním rejstříku, není ji podnikatel povinen oznamovat živnostenskému úřadu a tedy i za provedení této změny v živnostenském rejstříku, neplatit správní poplatek. Odbourala se tak duplicita, kdy podnikatel musel změnu oznámit na krajském soudě a zároveň na živnostenském úřadu.

V současné době je využívána propojenost Informačního systému Registru živnostenského podnikání s informačním systémem obchodního rejstříku. Všechny změny, provedené v obchodním rejstříku jsou elektronicky dány na vědomí příslušnému živnostenskému úřadu podle místa podnikání fyzické osoby, popř. sídla právnické osoby. Živnostenský úřad přijme elektronicky toto oznámení a zapíše uvedené změny do živnostenského rejstříku.

V souladu s usnesením vlády č. 162/2002 Sb., byly do zákona nově zpracovány zásady správního trestání. Ve smyslu uvedeného usnesení se nyní správní delikty dělí na přestupky nepodnikajících fyzických osob a správní delikty podnikajících fyzických a právnických osob⁵⁴.

---

⁵⁴ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 10

O přestupku můžeme hovořit, pokud se porušení zákona dopustí fyzická osoba, která není podnikatelem. Pro uložení sankce se postupuje podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a podpůrně se použije správní řád.

Ustanovení o správních deliktech se použije na protiprávní jednání podnikajících fyzických nebo právnických osob. Jednotlivé skutkové podstaty správních deliktů výše jmenovaných osob jsou uvedeny v § 62 živnostenského zákona. Jedná se o delikty, kterými tyto osoby porušují živnostenský zákon nebo jiné právní předpisy nebo jejichž jednání má charakter neoprávněného podnikání. Skutkové podstaty správních deliktů, za které je možno uložit pokutu jsou v § 62 živnostenského zákon přímo vyjmenovány. V oblasti správních deliktů považuji za důležité upozornit na skutečnost, že pokuta musí být vždy uložena. Správní orgán nemá možnost v rámci své úvahy dospět k závěru, že pokuta uložena nebude (pouze v případech stanovených zákonem, např. nedodržení subjektivní a objektivní lhůty, nebo u tzv. „vyvinění“ právnické osoby).

Živnostenskému úřadu byla zavedena povinnost do pěti dnů ode dne doručení ohlášení vydat podnikateli výpis z živnostenského rejstříku, popř. do pěti dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese, provést zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli vydat výpis. Již na konci roku 2008 se ukázalo, že pětidenní lhůta (do které se započítávají jak pracovní, tak nepracovní dny) je k vydání uvedeného dokumentu bohužel nepostačující. Řešením by bylo, prodloužil uvedenou lhůtu alespoň na pět pracovních dnů. V budoucnu se může totiž stávat, že dojde ze strany živnostenského úřadu k porušování živnostenského zákona.

Novela zákona zavádí nový pojem „mobilní provozovna“.

Provozovna se pro účely tohoto zákona rozumí prostor, v němž je živnost provozována. Za provozovnu se považují i automat nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna.⁵⁵ Mobilní provozovna je provozovna, která je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než 3 měsíce.⁵⁶

Zahájení a ukončení provozování živnosti v mobilní provozovně a automatu není povinen podnikatel živnostenskému úřadu oznamovat.

---

⁵⁵ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 118

⁵⁶ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 118

Dle mého názoru bylo toto ustanovení přínosem jak pro podnikatele, tak pro živnostenské úřady.

Existuje mnoho živnostníků, kteří svoji podnikatelskou činnost vykonávají formou stánkového prodeje. Tito lidé cestují po celé republice a v mnoha případech do poslední chvíle neví, kde svůj stánek otevřou (v lepším případě znají pouze město svého působení). Oznámení o zahájení, případně ukončení činnosti v provozovně 3 dny předem nebylo mnohdy možné. Pokud už věděli alespoň město, kde svůj stánek otevřou, neznali jeho umístění. Často se tak vědomě dopouštěli porušování živnostenského zákona a zahájení a následně ukončení činnosti v provozovně neoznamovali.

Jak jsem již uvedla výše, zavedení institutu mobilní provozovny uvítaly také živnostenské úřady. Živnostenský úřad, který obdržel oznámení o zahájení, příp. ukončení činnosti, v provozovně byl dříve povinen tuto skutečnost oznámit neprodleně živnostenskému úřadu, v jehož územním obvodu se provozovna nacházela. Často se tak stávalo, že podnikatel oznámil zahájení a zároveň ukončení činnosti v provozovně a než živnostenský úřad stačil zaslat oznámení místně příslušnému živnostenskému úřadu, podnikatel tam již svoji činnost neprovozoval. Oznámení se tak stalo pro případnou živnostenskou kontrolu bezpředmětné.

Mezi další změny, které přinesla novela živnostenského zákona, a které jsou pro podnikatele přínosem, bych ráda zmínila následující skutečnosti.

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce. Nově je dána možnost být ustanoven do funkce odpovědného zástupce maximálně pro čtyři podnikatele (původně byla možnost pouze pro dva).

Od novely živnostenského zákona č. 356/1999 Sb. musela být pravost podpisu písemné plné moci, udělené třetí osobě, vždy úředně ověřena. Novelou od 1.7.2008 byla tato povinnost zrušena a zastupování zástupcem se řídí ustanovením správního řádu.

V případě žádosti o zrušení živnostenského oprávnění není již nutné dokládat souhlas správce daně s ukončením činnosti.

Před účinností novely živnostenského zákona mohl podnikatel přerušit provozování živnosti na dobu nejdéle 2 let. V současné době může podnikatel přerušit provozování živnosti na libovolně dlouhou dobu. Zároveň novela jednoznačně stanoví, že nelze přerušovat provozování živnosti zpětně.

Došlo ke zmírnění dokládání délky praxe. Při prokazování odborné způsobilosti pro živnosti řemeslné se již nevyžaduje praxe, pokud podnikatel prokáže vzdělání v oboru. Pouze pokud podnikatel prokazuje vzdělání v příbuzném oboru, musí doložit jednoroční praxi. Možnost náhrady vzdělání šestiletou praxí zůstala v zákoně nedotčena.

Stejně jako u mnoha předchozích novel, došlo k přesunu živností mezi přílohami živnostenského zákona. Ve většině případů tím došlo ke zmírnění dokládání odborné způsobilosti. Některé živnosti byly přesunuty do živnosti volné, kde dokonce není nutné dokládat odbornou způsobilost žádnou (např. „provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu“, „fotografické služby“).

Na závěr bych ráda zmínila významnou změnu, kterou novela přinesla. Jedná se o příslušnost živnostenských úřadů. Podnikatel má možnost učinit podání na kterémkoliv živnostenském úřadě na území celé republiky.

Tuto změnu uvítali jistě všichni podnikatelé, zejména pak ti, kteří se nezdržují v místě svého bydliště, případně v místě sídla (kde podle minulé právní úpravy byli povinni změny oznamovat) a v minulosti bylo pro ně složité kontaktovat příslušný živnostenský úřad.

K tomuto kroku přispěl dlouhodobě připravovaný centrální informační systém registru živnostenského podnikání, který nabízí všem živnostenským úřadům informace o každém podnikateli podnikajícím na základě živnostenského zákona, případně jiných osobách, které s podnikatelskou činností podnikatele mají něco společného (např. odpovědný zástupce, jednatel společnosti s rušením omezeným). Informační systém je dále propojen s jinými registry veřejné správy, a to s obchodním rejstříkem, adresním systémem, registrem obyvatel a rejstříkem trestů.

Ohledně podání, která může podnikatel učinit na jakémkoli živnostenském úřadě, bych měla připomínku ve vztahu k fyzické podobě tohoto podání. Ano, jsem pro možnost učinit podání na kterémkoliv živnostenském úřadě, ulehčit registrační činnost podnikatelům. Dle mého názoru by však fyzická podoba veškerých dokumentů, týkajících se podnikatele měla zůstat pohromadě pouze na jednom úřadě. K tomuto názoru mě vede následující.

Co se stane, pokud se změní zákon, konkrétně místní příslušnost? Budou se podání dodatečně mezi živnostenskými úřady postupovat, nebo zůstanou tam, kde byla podána? Již v minulosti se stalo, že se měnila místní příslušnost živnostenských úřadů (původně místní příslušnost fyzických osob dle místa podnikání se přeměnila na příslušnost dle bydliště) a živnostenské úřady byly nuceny si mezi sebou spisy

postupovat. Nebo to vše vede k oproštění se od papírových podob a vše bude směřováno pouze na elektronickou podobu? Osobně se domnívám, že na tuto možnost stále nejsme připraveni. Domnívám se, že se v současné době nedá spolehnout ani na data, která jsou uvedena v Informačním systému registru živnostenského podnikání.

Vzhledem k tomu, že se zatím zcela od papírové podoby odprostit nelze, řešení bych viděla v postoupení již vyřízeného podání na živnostenský úřad dle místa podnikání, příp.sídla. Uvědomuji si ekonomickou náročnost, ale řešením by bylo postupovat spisy např. v měsíčních, případně ve čtvrtletních intervalech.

K výše uvedenému je třeba ještě podotknout, že místní příslušnost zůstává zachována pro řízení v případě protiprávního jednání fyzických a právnických osob.

V řízení o správních deliktech právnických a podnikajících fyzických osob podle tohoto zákona a v řízení o zrušení živnostenského oprávnění nebo pozastavení provozování živnosti se místní příslušnost živnostenského úřadu určuje podle správního řádu. V řízení o přestupcích se místní příslušnost živnostenského úřadu určuje podle zákona o přestupcích.⁵⁷

Ráda bych ještě upozornila na to, že novela živnostenského zákona měla vliv i na jiné právní předpisy, týkající se živnostenského podnikání.

Zřejmě nejzásadnější změna nastala v zákoně č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění změn a doplňků, konkrétně v položce 24. Mezi nejběžnější poplatky určitě zařadíme následující. V současné době uhradí podnikatel při ohlášení i několika živností (příp. žádostí o koncesi) při prvním vstupu do podnikání poplatek ve výši 1000,- Kč. Při každém dalším ohlašování, případně žádosti o koncesi, zaplatí poplatek ve výši 500,- Kč. Dříve se jednalo o poplatek ve výši 1000,- Kč za vydání jednoho živnostenského listu, příp. 2000,-Kč za vydání koncesní listiny.

Jde-li o oznámení změny (např. bydliště) je stanoven poplatek ve výši 100,-Kč bez ohledu na počet živností (před novelou živnostenského zákona se jednalo o poplatek ve výši 100,-Kč za každý změněný průkaz živnostenského oprávnění).

---

⁵⁷ HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4, s. 150

Závěr

Základní idea právní úpravy živnostenského podnikání byla a je jistě cestou správným směrem. Pokud bych ale měla shrnout úpravu živnostenského podnikání jako celek, musím se přiznat, že na mne působí zmatečně. Živnostenský zákon byl mnohokrát novelizován a tyto časté novelizace nesvědčí o jasné koncepci a kvalitní přípravě zákona. Poměrně často se mění přílohy živnostenského zákona, které přináší nové povinnosti nejen pro pracovníky živnostenských úřadů, ale bohužel i pro stávající podnikatele. Tyto časté změny přinášejí pro podnikatele právní nejistotu.

Podnikatelům vznikají stále nové požadavky. Při své práci se často setkávám s podnikateli, kteří již léta vykonávají svoji činnost a přesto neví, jaké doklady po nich při ohlášení další živnosti (příp. žádosti o koncesi) bude živnostenský úřad požadovat. Bohužel není ani záruka, že pokud již jednou svoje živnostenské oprávnění pro určitou živnost získají, nebude chtít po nich živnostenský úřad při změně zákona doklady nové.

Časté novelizace způsobují mezi podnikateli stále větší neochotu a někdy i nemožnost sledovat aktuálně platnou právní úpravu. To má dopady na právní morálku podnikatelů, na jejich nechuť přijmout sankci za porušení zákona a obecně nevstřícný postoj podnikatelů k úřadům.

Stává se častým zvykem, že je do zákona vložena podmínka, či povinnost, která je dodatečně změněna, v některých případech opět zrušena. V prvopočátku byla právní úprava živnostenského podnikání jednoduchá a celkem ustálená. Zlom nastal v roce 2000, kdy začala éra novelizací. Od tohoto roku docházelo k velmi častým a zásadním novelám, které narušovaly ustálenost tak významného právního předpisu a působily zmatečnost. K větší stabilitě došlo až s příchodem roku 2006. Od tohoto roku se navíc začalo upouštět pod některých podmínek a povinností (z mého pohledu ke zcela zbytečným). Jen pro zajímavost bych uvedla, že současná právní úprava se přiblížila právní úpravě v době účinnosti živnostenského zákona.

Domnívám se, že právní úprava živnostenského podnikání tak jak je dána současnou platnou právní úpravou je dostačující. Proto doufám, že nastane ustálenost právní úpravy, zejména v přílohách živnostenského zákona. Ustálenost by jistě přispěla k větší právní jistotě podnikatelů a lze očekávat, že i obecná znalost základního právního předpisu by byla daleko větší. Jistě by došlo i k posílení vážnosti správního orgánu.

V tomto směru kladně posuzuji poslední rozsáhlou novelu živnostenského zákona, účinnou k 1.7.2008. Na tuto novelu bylo již před její účinností mnohokrát upozorňováno v médiích. Poukazovalo se zejména na to, že by měla usnadnit vstup do živnostenského podnikání a snížit počet povinností, které mají podnikatelské subjekty v jeho průběhu.

Pevně věřím, že novela živnostenského zákona svůj cíl splnila a úpravě živnostenského podnikání jen prospěje. Vzhledem k tomu, že novela působí krátce, uvidíme časem, co nám opravdu přinese.

Již od prvopočátku k ní mám sice dvě výhrady, ale jedná se o výhrady z pozice pracovníka živnostenského úřadu, nikoliv podnikatele. Tyto výhrady se týkající příslušnosti živnostenských úřadů a pětidenní lhůty pro vydání výpisů z živnostenského rejstříku tak, jak jsem je popsala v kapitole číslo osm. Až budoucnost ukáže, zda bude právní úprava v těchto oblastech překážkou, nebo nikoliv.

Osobně v současné době doufám, že již nebude docházet k častým novelám a že alespoň po nějakou dobu zůstanou podmínky provozování živnosti a povinnosti v takovém složení, jak se s nimi můžeme setkat dnes.

Ve své bakalářské práci jsem se v sedmé kapitole zaměřila na úlohu živnostenského úřadu. V tomto případě hodnotím právní úpravu kladně. Je zaměřena na prospěch podnikatelů a ulehčování jim administrativní zátěže.

Výtku mám však k včlenění výkonu veřejné správy do působnosti samosprávného orgánu, k němuž došlo reformou veřejné správy v roce 2003. Domnívám se, že zejména kontrolní činnost by měla být z působnosti samosprávného orgánu vyčleněna (podrobněji uvedeno v sedmé kapitole).

V době přípravy reformy veřejné správy se hovořilo o osamostatnění živnostenských úřadů, stejně jako jsou na tom jiné státní orgány. Bohužel v případě živnostenských úřadů se tak nestalo. V tomto směru se domnívám, že by měla být alespoň živnostenská kontrola oddělena od samosprávy. Vytvořením kontrolního orgánu by pak bylo možné zabezpečit řádný výkon živnostenské kontroly (tedy výkon státní správy) s využitím všech jejich pravomocí a možností s naprosto nezávislým rozhodováním a kvalitně tak zabezpečit vymahatelnost živnostenského práva.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

1. BABŠICKÁ, V., *Živnostenský zákon s komentářem*. 5. vyd. Praha: POLYGON, 2000. 234 s. ISBN 80-7273-011-8.
2. BABŠICKÁ, V., *Zákon o živnostenském podnikání a zákon o živnostenských úřadech ve znění platném od 1.1.1996 s komentářem, včetně předpisů souvisejících a vzorů podání*. 1. vyd. Praha: POLYGON, 1996. 266 s. ISBN 80-85967-21-9.
3. BARTOŠÍKOVÁ, M., BARTOŠÍK, M., *Průvodce zákonem o soukromém podnikání*, 1. vyd. Praha: PROSPEKTRUM, 1991. 224 s. ISBN 80-85-431-01-7.
4. DĚDIČ, J., KRŽIŽ, R., *Zákon o živnostenském podnikání*. 1. vyd. Zlín: Agentura A98, 1991.
5. HORZINKOVÁ, E., *Živnostenský zákon v praxi 2008/2009*. 7. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 349 s. ISBN 978-80-7263-477-4.

Elektronické zdroje

1. ASPI verze 11, *Císařský patent č. 227/1859 ř.z., jímž se vydává řád živnostenský*. Poslední aktualizace 2/2009.
2. ASPI verze 11, *Nariadení vlády č. 1/1988 Sb., o prodeji zboží a poskytování jiných služeb občany na základě povolení národního výboru*. Poslední aktualizace 2/2009.
3. ASPI verze 11, *Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky*. Poslední aktualizace 2/2009.
4. ASPI verze 11, *Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*. Poslední aktualizace 2/2009.
5. ASPI verze 11, *Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění změn a doplňků*. Poslední aktualizace 2/2009.
6. ASPI verze 11, *Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů*. Poslední aktualizace 2/2009.
7. ASPI verze 11, *Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů*. Poslední aktualizace 2/2009.

8. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Statistické údaje* [online]. Dostupné na www: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>.
9. Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živností. *Elektronické podání do Živnostenského rejstříku z počítače podnikatele* [online]. 2008. Dostupné na www: <http://www.mpo.cz/dokument50317.html>.
10. Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živností. *Jednotný registrační formulář* [online]. 2009. Dostupné na www: <http://www.mpo.cz./dokument20082.html>.

Abstrakt

JIRSOVÁ, M. *Vývoj podmínek provozování živnosti od roku 1992 do současnosti* : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2009. 60 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Marie Krybusová.

Klíčová slova: živnostenské podnikání, živnost, podnikatel

Bakalářská práce je zaměřena na povinnosti a podmínky provozování živnosti, které musí podnikatel provozující svoji podnikatelskou činnost na základě živnostenského zákon splňovat. Hlavním cílem je shrnutí a zhodnocení vývoje těchto povinností a podmínek provozování živnosti, a to od roku 1992 do současnosti. Neméně významným cílem je definování těchto podmínek. Práce poukazuje na dosavadní nestálost právní úpravy v oblasti živnostenského podnikání. Bakalářská práce se také zabývá vývojem úlohy živnostenských úřadů, struktury, práv a povinností od jejich vzniku do dnešní doby. Kromě výše uvedených cílů je v závěru práce zhodnocena poslední významná novela živnostenského zákona, od které se očekává ustálenost právní úpravy a snížení administrativní a finanční zátěže pro podnikatele.

Abstract

JIRSOVÁ, M. *Development of terms and conditions for carrying on trade since year 1992* : Bachelor degree Thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2009. 60 s. Supervisor: JUDr. Marie Krybusová.

Key words: licensed businesses, small business, entrepreneur

This Bachelor thesis focuses on liabilities and conditions required for leading licensed small trade businesses. Such liabilities required by and stated in the Trades Licensing Act are to be met by an entrepreneur leading particular business activity. The key aim of the thesis is to summarize and evaluate the development of liabilities and conditions required for leading a small licensed business since 1992 till now. This study also defines conditions for leading a small licensed business and refers to inconsistency of the legislation on the trades licensing businesses. The attention is paid to the development of a trade licensing authorities role, the structure, legal background and liabilities since their foundation till nowadays. Besides the above showed aims, the last part of the thesis focuses on the assessment of the latest Trades Licensing Act amendment, which is expected to introduce a stable legal background and minimize administrative and financial requirements imposed to entrepreneurs.